Jaargang 104. Vrijdag, 30 Mei 1845. No. 43.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD VOOR DE STAD GRONINGEN EN OMMELANDEN.

SCHUTTERIJ.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen*, gelet hebbende op het bepaalde bij art. 18 en 22 van Zijner Majesteits besluit van den 28sten Junij 1828 (*Staatsblad* no. 42), waarbij de werkzaamheden worden geregeld van de COMMISSIE van ONDERZOEK, bedoeld bij art. 15 der Wet op de Schutterijen van den 11den April 1827 (*Staatsblad* no. 17), brengen bij deze ter kennis van de navolgende personen, te weten:

a. Degenen, welke in het vorige jaar om LIGCHAAMSGEBREKEN, BROEDERDIENST of ANDERE REDENEN voorwaardelijk van de Schutterlijke dienst zijn vrijgesteld;

b. Degenen, welke uit ANDERE PLAATSEN zich hier met DER WOON hebben nedergezet; waaronder ook zijn begrepen MILITAIREN, die hunne PASPOORTEN verkregen en zich alhier gevestigd hebben, en zulks voor zoo verre zij zich in dit jaar ter inschrijving voor de Schutterij hebben aangegeven, en vermeenen mogten, redenen tot vrijstelling of uitsluiting te hebben;

c. De zich in deze Stad gevestigd hebbende VREEMDELINGEN, mede voor zoo verre zij zich in dit jaar ter inschrijving hebben aangegeven, en vermeenen mogten redenen tot vrijstelling of uitsluiting te hebben:

Dat gemelde Commissie, tot het onderzoek van — en de beslissing omtrent de redenen van vrijstelling of uitsluiting van de Schutterlijke Dienst, voor bovengemelde personen zitting zal houden in de ZAAL van den MILITIERAAD in het Raadhuis, op DINGSDAG, den 3den Junij aanstaande, des voormiddags van 11 uren tot des namiddags 1 uur.

Wordende bovengemelde personen, die vermeenen mogten redenen tot vrijstelling te hebben, ten ernstigste aangemaand, om, op tijd en plaats voornoemd, voor gemelde Commissie te verschijnen; moetende diegenen, welke niet voor de Commissie verschijnen, gehouden worden geene redenen tot vrijstelling te hebben, en bij de Schutterij worden ingelijfd.

En opdat deze kome ter kennis van de belanghebbenden, zal dezelve in de *Groninger Courant* worden geplaatst.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 29sten Mei 1845.

Burgemeester en Wethouderen: H. DE RANITZ.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen ter kennis van degenen, die daarbij belang mogten hebben, dat bij H. E. A. is ontvangen eene missive van den BURGEMEESTER der Gemeente *St. Maartensdijk* (*Zeeland*), gedagteekend den 16den Mei 1845, ten geleide van een BRIEFJE, hetwelk in eene wélgesloten WIJNFLESCH aan den Zeedijk aldaar is gevonden, welk briefje, waarvan het schrift bezwaarlijk leesbaar is, de volgende woorden schijnt te behelzen:

„*Het schip Louisa van Groningen n Hull*
„*en is in gevaar op de Hoofden*
„*7 Mei 45 Bost*
kapt."

Dit Schip in deze stad onbekend zijnde, hebben Burgemeester en Wethouderen zich verpligt gevonden, hiervan door middel dezer aankondiging aan het publiek kennis te geven. GRONINGEN, 26 Mei 1845.

Burgemeester en Wethouderen: H. DE RANITZ.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

EMDEN, 17 Mei.

Men verneemt, dat de provinciale standen van Oost-Friesland 500,000 rijksdaalders hebben bewilligd tot het aanleggen van den ontworpen Oost-Frieschen spoorweg.

HANNOVER, 22 Mei.

Eergisteren werd de ratificatie des verdrags tusschen Hannover en Bremen, tot het aanleggen van eenen spoorweg, hier uitgewisseld.

BERLIJN, 23 Mei.

Uit Koningsbergen schrijft men: »Bij den overtogt van *Napoleon* over de Beresina, na de vlugt van Moskau, op den 26 en 27sten Nov. 1812, vonden duizenden menschen hun graf in die rivier, maar ontelbare kogels, bommen en granaten geraakten ook in dezelve. Eerst kortelings heeft men bedacht, die voorwerpen op te visschen, en reeds zijn 3 scheepsladingen van dezelve naar Dantzig gekomen.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 24 Mei.

Laatstleden Dingsdag heeft de hertog *van Wellington* in groot gevaar verkeerd van overreden te worden door eene kar, die hem, terwijl hij in het Park wandelde, in snelle vaart tegen het lijf reed, zoodat zijn arm en schouder beduidend beleedigd werden, en hij, ware hij gevallen, denkelijk verpletterd zou zijn geworden. De hertog heeft de zaak voor het hof van policie gebragt, en aldaar zelf verslag van het gebeurde gegeven, niet, zeide hij, om den voerman, uit persoonlijk misnoegen, in ongelegenheid te brengen, maar om, in het belang der openbare veiligheid, het onbesuisd rijden van vele voerlieden te helpen tegengaan. De man is tot eene boete van vier ponden sterling, of, bij gebreke daarvan, tot eene maand gevangenis verwezen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 Mei.

Sedert den 12den Mei houdt het congres voor den landbouw in de Orangerie van het paleis Luxembourg zijne vergaderingen. De duur is op acht dagen bepaald, en het getal der gedelegeerden bedraagt 324. De onderwerpen, die op deze tweede vergadering van het congres ter sprake zullen komen, zijn de volgende:

1) Het landbouw-krediet. 2) De gemeente-goederen. 3) De landhuishoudkundige vereenigingen, de inrigting en leiding harer werkzaamheden, de aanbevelenswaardige proefnemingen en bekendmakingen. 4) De gezondheidsleer voor het land, met betrekking tot woning, stalling, wellen en putten. 5) De mest, de bereiding, bewaring en gebruik van denzelven. 6) Het zout, het gebruik daarvan in den landbouw 7) Het vee, vermeerdering en verbetering der veeteelt, tarieven, octrooijen, veeartsenijkunde. 8) De paarden, verbetering der rassen, stoeterijen. 9) De granen, derzelver tarieven, de vraagstukken aangaande het klimaat en de Westersche departementen.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 26 Mei.

Bij besluit van den 22sten Mei jl., no. 67, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, aan mr. *F. F. von Innhausen und Kniphausen*, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag te verleenen als burgemeester en secretaris der gemeenten de Leek en Marum, en in zijne plaats te benoemen: tot burgemeester en secretaris der gemeente de Leek, *A. S. Leuringh* — en tot burgemeester en secretaris der gemeente Marum, mr. *W. Wolthers*; voorts tot lid of volmagt van het polderbestuur van den Finsterwolder polder te benoemen *E. A. J. Busscher*, in plaats van het aftredend lid *A. Egges*.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van heden zijn de algemeene beraadslagingen geopend over de door NEGEN leden gedane voorstellen, tot *herziening der grondwet*.

De heer *Schooneveld* zegt, dat de verdediging der onderscheidene voorstellen eigenaardig tot de taak der voorstellers behoort. Na de uitmuntende beantwoording op de in de afdeelingen gemaakte bezwaren, is het [illegible] dat die taak niet boven hunne kracht is. Het onderzoek der voorstellen is echter zoo gestreng geweest, deze zijn zoo algemeen afgekeurd, dat zij, die deze algemeene afkeuring niet deelen, onder welke laatste de redenaar zich schaart, niet spoedig genoeg hunne wijze van zien kunnen kenbaar maken. Spreker is en blijft steeds een sterk voorstander van de verbetering onzer instellingen. De verandering zou weldadig voor Regering en Natie werken; zij zou de kracht der Regering versterken en meerdere eensgezindheid tot stand brengen. De voorstellen zijn intusschen, zegt men, te overdreven, maar de vergadering is nog meer overdreven, door de voorstellen algemeen af te keuren. De neiging der menschen is steeds, om tot uitersten over te slaan. De redenaar meent in dezen in het midden der beide uitersten te verkeeren. Wat door dat juiste midden verstaan moet worden, zal de redenaar nader verklaren. Vooraf moet hij twee algemeene bedenkingen beschouwen: in het voorloopig verslag is aangemerkt, dat het initiatief door de Kamer genomen, zou zijn ongrondwettig en niet kiesch. Daardoor reeds zouden de voorstellen onaannemelijk zijn. Die ongrondwettigheid kan de redenaar in het geheel niet inzien. Art. 114 der grondwet maakt geen verschil tusschen ontwerp van wet en eene grondwetsverandering. Eerder zou men zich kunnen denken eene staatsregeling, waarbij het initiatief van alle wetten aan de Tweede Kamer werd ontnomen, behalve die der staatsregeling, dan het omgekeerde geval, zoo als men hier wil beweren. Doch dat initatief zou niet kiesch zijn. Waarom niet? Is Regering en Kamer dan niet hetzelfde? Bedoelen niet allen het heil van het vaderland, het gemeen overleg tot aller nut? Waarom zou dan eene poging tot verbetering reden van verschil opleveren? De redenaar weet het, dat hoofdambtenaren gunsten ontzegd hebben aan hen, die verzoekschriften onderteekend hebben. Op hen ruste daarvan de verantwoordelijkheid! Doch de redenaar wijt het met bescheidenheid aan de ministers, dat zij het Hoofd van den Staat tot dusverre niet teruggebragt hebben van eene verkeerde opvatting der zaak, en deze niet voorgesteld hebben als eene edele poging, om de kracht der Regering en den band tusschen dynastie en natie te versterken. Het regeren zal door eene herziening gemakkelijker worden gemaakt, de ministers zullen worden beveiligd tegen moeijelijkheden, die het gevolg zijn van verkeerde staatsinstellingen.

Zoo lang wij met België vereenigd waren, bestond er een stelsel van basoule. Er bestond geene eigenlijke vertegenwoordiging der natie, maar van twee rijksdeelen, die beurtelings de overwinning behaalden. Na de afscheiding, verkeerden wij in een' staat van spanning en quasi-oorlog. Geen wonder, dat toen van geene wenschen tot herziening krachtig is gebleken. Al wat toen zou gezegd worden, zou nadeelig voor den staat van zaken geweest zijn. Maar toen de rust was hersteld, toen bij de Kamer meer energie ontstond, toen heeft men jaren lang gestuit op de te groote kracht der Kamer, op de verkeerde wijze van beraadslagen, en op zoo vele punten, welke herzien moesten worden. Toen ontstond er ook een algemeene kreet van herziening. Waren nu ligt het onkiesche, om dit voor te stellen? Is het dan, om het Hoofd van den Staat te dwingen? Doch de Regering is vrij, om de voorstellen af te keuren. Is het, om eene wijziging in de magt der kroon te brengen? Doch de menschen gaan voorbij; instellingen blijven. De redenaar wenscht, dat al wat personeel is, al wat naar hartstogt zweemt, in de beraadslagingen moge worde vermeden, en men zich alleen met de gewigtige aangelegenheid zelve bezig houde. Doch zou er iets onkiesch zijn, indien men aan de Regering het regt gaf, de Tweede Kamer te ontbinden? Immers neen, zeker voor ons het allerminst. De vraag is niet, of men de verandering van de Regering, dan wel van de leden ontvange. De eenige vraag is: zijn de voorstellen goed? Zoo ja, dan moeten zij aangenomen — zoo neen, dan verworpen worden.

En wat nu den *middenweg* betreft, welken de redenaar begeert, deze lost zich aldus op: Hij verlangt aan de Regering het regt te geven tot ontbinding der Kamer. Deze heeft thans te veel magt. Geen dertig leden moeten met de daad de souvereine magt uitmaken, en de Regering dwingen, om toe te geven. Daardoor wordt de kracht der Regering ondermijnd. Dit dus vereischt verbetering. Als een tweede punt verlangt de S. een ministerie, dat een compact ligchaam uitmaakt en een bepaald politiek stelsel heeft. Dit moet niet het bloot administrative betreffen, maar een algemeen stelsel van handelen, opdat ophoude de kreet van stelselloosheid, en men één' minister niet hoore tegenspreken, wat een ander bevestigd heeft. De afkeuring is dan ook niet langer tegen een' minister, maar tegen een ministerie, ten gevolge waarvan men dan ook meer omzigtig met de verwerping van wetten zal zijn. — Deelt nu de redenaar nopens deze beide punten het gevoelen der voorstellers, anders denkt hij over het stelsel van verkiezingen. Hij is geen voorstander van regtstreeksche verkiezingen. Hij wil twee graden voor het kiesstelsel: stemgeregtigden met een' zeer lagen census, zoodat elk fatsoenlijk man er deel aan neme, en kiezers. Het beginsel van de Provinciale Staten moet voor de Staten Generaal hetzelfde zijn.

De redenaar deelt ook niet in het gevoelen, dat, wat de *koloniën* betreft, de wetgeving daaromtrent in de Tweede Kamer moet worden overgebragt. Dit zou tot verderf leiden. Maar er bestaat mogelijkheid, om meerdere waarborgen te erlangen. Deze *vier* opgegevene punten zijn van het grootste belang. Het is hoogst noodzakelijk, deze te verbeteren. Er zijn ook nog andere punten, welke voorziening behoeven. Het punt der vreemdelingen; de wijze onzer beraadslagingen; de regterlijke magt, opdat ons land niet met raadsheeren en regters overstroomd worde; de onteigening; de militie, welke verbiedt voor onze marine zorg te dragen. Al die punten zijn door de Regering toegegeven. Voorzeker, de Kamer, zoowel als de Regering, wil verbeteren. Stilstand is achteruitgang. Er is hier dus geene andere kwestie, dan het meerdere of het mindere. — En wat nu zal de uitkomst der tegenwoordige beraadslagingen zijn? Waartoe zullen zij leiden? Zij zullen de heilzaamste vruchten dragen. Dat de voorstellen aangenomen zullen worden, gelooft niemand. En zoo dit al het geval mogt zijn, dan nog zou de Eerste Kamer, zou de Regering zich er niet mede vereenigen. Doch deze beraadslagingen zullen leiden, om de noodzakelijkheid eener herziening te doen uitkomen, en om tot eenstemmigheid daaromtrent te geraken. Dit doel kan bereikt worden. Dit kan de belooning der voorstellers zijn. Met rondborstigheid moet men dan ook zijn gevoelen uiten. En, wanneer nu over de punten, welke veranderd moeten worden, gesproken is, wanneer dit werk zal zijn afgeloopen, wanneer de Regering zal moeten instemmen, dat, tot hare meerdere kracht, eene herziening noodig is, dan vleit de redenaar zich, dat zij dit ook zal voorstellen, overeenkomstig de wenschen van de groote meerderheid der Kamer. Als zoodanig zullen de beraadslagingen van groot nut kunnen zijn, en zal een eerste steen gelegd worden tot eene verbetering, welke tot groot heil en nut der natie zal kunnen leiden.

De heer *Verwey-Mejan* onderzoekt 1) wat zich over grondwets-herziening in het algemeen laat zeggen, en 2) de thans voorgestelde.

Wat het 1ste punt aangaat, gaat de redenaar na, wat er sedert 1814, ten aanzien der grondwet, is voorgevallen. Hij schetst den strijd, die er tusschen de twee groote deelen des Rijks heeft bestaan. Reeds in Sept. 1830 werd dan ook door de Regering zelve gevraagd, of er geene noodzakelijkheid tot verandering van instellingen bestond? Men kent den uitslag van de beraadslagingen deswege, en de gebeurtenissen, die de afscheuring van België veroorzaakten. Toen werd in Januarij 1831 door den minister van buitenlandsche zaken, namens de Regering, het noodzakelijke van de herziening der staatsregeling erkend. Eerst in 1839 kwam de Regering daarop terug. De verwerping van de begrooting met eenparige stemmen, op het einde van dat jaar, was noodig, om de Regering tot de herziening te doen overgaan. Na lange aarzeling, ontving men zeer weinige voorstellen. De overtuiging van het onvolledige daarvan was algemeen. En de herziening vond destijds plaats met onbekendheid van vele gebeurde zaken.

Reeds in 1830 had de graaf *van Hogendorp* verlangd de vestiging van den Staat door eene wijziging in de grondwet; wat zou de graaf in 1845 gezegd hebben, nu reeds vijftien jaren verloopen zijn, en hij dat denkbeeld nog steeds, in en buiten de Kamer, levendig, doch nog onvoldaan vond? De spreker herinnert, wat in de laatste jaren deswege is voorgevallen. Hij komt tot de slotsom, dat 1) herziening der grondwet wenschelijk is, omdat de eerbied voor, het vertrouwen in de bestaande verzwakt en geschokt is; 2) dat zij verbetering van redactie en stijl dient te ondergaan; en 3) dat de herziening ook noodzakelijk is, om onderscheidene punten beter te regelen, als wegens de uitleveringen, het dragen van de Luxemburgsche kroon, onderwijs, eeredienst, ministeriële verantwoordelijkheid, bepaling der geldmiddelen, ook in verband tot de koloniën, enz. De spreker staat in het bijzonder stil bij het laatste punt, als noodig voor eene goede contrôle. Eene rekenwet kent de grondwet ook niet. Ondanks dertig jaren rust en kalmte, zag Nederland zich echter één oogenblik tot bijkans aan den rand van het staatsbankroet. Hiervoor kan, naar menschelijk vermogen, voor de toekomst beter gewaakt worden. En wie twijfelt er aan, of de ondervinding heeft geleerd, dat men hier moet hervormen? — Spreker acht dus eene grondwetsherziening nuttig, noodzakelijk, in het belang des vaderlands.

2) Hierna komt hij tot het tegenwoordige voorstel. Hij zegt, dat, na de eenparige uiting van het verlangen omtrent de herziening door beide Kamers in 1843, na de verklaring zelfs van een' der ministers, dat hij geen bewonderaar van de grondwet was, het scheen, dat er slechts een verschil van tijd bestond, om tot de herziening te komen. De Kamer verbeidde de toekomst. Maar nu werden de voordragten nopens het stem- en kiesregt in deze zitting weder aangeboden, en toen bleek het, dat de Regering de herziening niet verlangde.

Hij gelooft, dat het nu pligt is, zelf voor te stellen, weswege zich de noodzakelijkheid tot herziening had doen gevoelen, maar verder moest men dit dan ook niet uitstrekken; want de noodzakelijkheid wil het grondwettig voorschrift. Men herzie, wat de ondervinding als zoodanig heeft doen kennen, vooral in het punt der geldmiddelen, de betrekking tusschen het Rijk en de Oost. Maar, zegt spreker, zal ik nu verder gaan, zal ik op opsiering en verfraaijing mogen letten? Het noodzakelijke en onvermijdelijke gaat nu verloren, omdat men ook het voegzame en raadzame verlangt. Nu loopt men gevaar niets te verkrijgen, omdat men te veel verlangt, omdat men den kring van herziening zóó ver heeft uitgebreid.

Nopens de bevoegdheid der voorstellers bestaat bij hem geen twijfel. Een ieder toch heeft den eed gedaan, om met al zijn vermogen de algemeene belangen te bevorderen.

Intusschen had spreker liever gezien, dat voorstellen tot herziening van dat belang van de Regering, dan van de Kamer waren uitgegaan; de ondervinding heeft toch geleerd, dat zulke voorstellen beter door de Vorsten, dan door collegiën en ligchamen geschieden; vijanden van onrust en beroering worden daardoor meer gerust gesteld; het volk schuwt dezelve niet, als zij van den Vorst uitgaan. Merkwaardig is deswege het voorbeeld van Engeland; hoe vele veranderingen in het staatsgestel zijn op die wijze tot stand gekomen, die eerst onmogelijk schenen. Spreker hoopt ten slotte, dat de kalmte der beraadslagingen toonen zal, dat deze Kamer wil handhaven en opbouwen, en dat daardoor het gemeen overleg, ook nopens dit aangelegen onderwerp, zal worden bevorderd.

De heer *Telting* heeft zich met de zinsnede nopens de herziening in het adres vereenigd, in de hoop, dat de noodig gekeurde verbeteringen van de Regering zouden uitgaan en in de verwachting, dat zij zouden strooken met de beginselen van onze staatswet. Hij vindt in de zucht, om eigene zaken te beheeren en de bemoeizucht der algemeene Regering tegen te gaan, de ware Nederlandsche vrijzinnigheid. Spreker verlangt een aantal punten in de grondwet herzien te hebben, als; Betere bepalingen omtrent de vreemdelingen. Wijziging der bepalingen nopens het sluiten van traktaten. Wering van kwistigheid in het verleenen van pensioenen. Betere waarborgen omtrent de koloniale geldmiddelen, echter met behoud van het opperbestuur aan den Koning. Betere omschrijving van het regt van gratie; van de ministeriële verantwoordelijkheid; regterlijke magt; militie en schutterijen, ten einde de financiële krachten des lands behoorlijk hieromtrent kunnen worden geraadpleegd; de zaak van het onderwijs, dat niet bij besluiten moet worden geregeld; en de wegruiming van bepalingen, die aan de toepassing van het stem- en kiesregt in den weg liggen. Niet eene doorloopende herziening, maar slechts enkele wijzigingen zijn noodzakelijk, en het is te hopen, dat het der Regering thans blijken zal, welke de ware wenschen der Kamer zijn.

Spreker schetst het meer en meer dringende van de verbeteringen; men heeft sedert jaren de heeling van vele kwalen in eene gepaste grondwets-herziening gezocht. Spr. wenscht, dat die van de Kroon uitga, niet omdat hij deze alleen het regt zou toekennen tot het voorstellen van verandering, maar omdat hij er anders geen vruchtbaar einde van zou zien. Het zou schijnen, of hij een politiek spel speelde, als er ten minste geene waarschijnlijkheid bestond, de voorstellen bij andere takken van wetgeving ingang te doen vinden.

De tegenwoordige voorstellen van den kant der Kamer kunnen aanleiding geven tot verwijdering en misnoegen tusschen staatsmagten, geenzins om iets goeds tot stand te brengen. Hij hoopt, dat, indien de tegenwoordige voorstellen mogten worden afgestemd, de Regering echter zal inzien, dat de meerderheid voor eene herziening gestemd is, en zij, de gehouden beraadslagingen tot grondslag nemende, trachten zal, de hangende vraagstukken op te lossen in het belang des lands.

De heer *Boreel* wijst op den bijzonderen aard der tegenwoordige beraadslagingen, die, bij de reeds vooraf bekende beslissing der Kamer betrekkelijk de aanhangige voorstellen, alleen strekken tot verantwoording van de denk- en handelwijze der leden in deze hoogst gewigtige aangelegenheid. — Het voorloopig en algemeen verslag laat toch geen' twijfel over betrekkelijk die beslissing, daar 32 leden in het bezwaar van het initiatief een' grond van afwijzing van het geheele voorstel gevonden hebben. S. behoort tot de kleine minderheid der leden, die dat gevoelen niet hebben gedeeld, en de verantwoordelijkheid dezer beslissing niet op zich willen nemen. Hij bestrijdt 1) de gronden dier beslissing, ten aanzien van het bezwaar nopens het initiatief; hij betoogt, dat de bepalingen der grondwet den Staten Generaal het regt hiertoe geven; dat, wanneer het algemeen belang zulks vereischt, het dan ook pligt is, van dat regt gebruik te maken; dat de bedenking, of eene der staatsmagten hare medewerking aan de handeling der Tweede Kamer in dezen zal verleenen, van de vervulling van dien pligt niet mag terug houden. Vervolgens herinnert S. ook, hoe bij de herziening van 1840 er ook uit den boezem der Kamer voorstellen tot meerdere wijzigingen aan de Regering gedaan zijn, en gedeeltelijk bij haar ingang gevonden hebben, en eindelijk

dat, bij het adres van antwoord op de troonrede, ook deze vergadering reeds tweemaal het initiatief ter zake van de grondwets-herziening genomen had. Ten aanzien van den 2den grond van onvoorwaardelijke afwijzing van het voorstel, te weten, dat men instellingen van vreemden afkomstig wil stellen in plaats van nationale instellingen, zoo merkt S. op, dat hij dikwerf heeft hooren aanvoeren, dat men de grondwet volgens de beginselen van het Nederlandsche staatsregt moest wijzigen, maar hij heeft zich vruchteloos afgevraagd, hoe men op onze tegenwoordige monarchale beginselen een staatsregt wilde toepassen, waarvan een stadhouderlijk bewind, de souvereiniteit der provinciën en het opperbewind van onze O. en W. I. koloniën de grondslagen waren. Hetgene de voorstanders eener grondwets-herziening willen wijzigen, zijn juist die bepalingen van vreemde afkomst, die, te gelijk met onze monar-chale, slechts van 1814 en 1815 in Nederland dagteekenen, en welke zich even gebrekkig ontwikkeld hebben. Dat dit door geene theoretische beschouwing, maar door de lessen der ondervinding bewezen wordt, betoogt hij uit de geschiedenis van Nederland, zoowel tijdens de vereeniging als na de scheiding van België. Ten aanzien nu van den 3den grond van afwijzing van het voorstel, den *vorm*, zoo erkent S., dat hij het ook strijdig met den geest en de letter der grondwet acht, eene geheel nieuwe grondwet voor te stellen. Maar hij had het wenschelijk geacht, dat, in plaats van het geheele voorstel af te wijzen, de vergadering daaruit aanleiding zoude genomen hebben, om in weinige hoofdbepalingen onzer grondwettige instellingen zoodanige wijzigingen voor te stellen, die hadden kunnen strekken, om vasten gang aan het bestuur, wezentlijke onafhankelijkheid aan de koninklijke magt, aan ministerie en volksvertegenwoordiging te verzekeren, — namelijk: eene ontbindbare Kamer; een verantwoordelijk ministerie; geenszins directe, maar eene andere wijze van verkiezing; openbaarheid der beraadslagingen *der Eerste Kamer*. Spreker betreurt de genomene beslissing tot onvoorwaardelijke afwijzing van het voorstel: 1) Omdat daardoor alle uitzigt op grondwets-herziening, die de S. wenschelijk en noodig acht, onthomen wordt. De Regering, die zich hiertoe zoo ongenegen getoond heeft, zal er voorzeker niet meer toe overgaan, nu de groote meerderheid verklaard heeft, dat bijna zoo weinige artikelen der bestaande grondwets-herziening behoefden. S. wil geene sombere tafereelen van den toestand van het vaderland schetsen, maar hij acht, dat er een nieuw beginsel van staatkundig leven bij de natie moet opgewekt worden; dat de banden der maatschappij hoe langer hoe losser worden; dat er niet meer bij de natie die diepe eerbied voor wetten en overheid, die gehechtheid aan nationale instellingen bestaat, die bij uitnemendheid de grondslagen van eenen constitutionelen staat moeten uitmaken. S. betreurt 2) die beslissing, omdat er nooit een tijdstip meer geschikt was tot zoodanige herziening, nu de staat van spanning en ongerustheid, gevolg der financiële moeijelijkheden, geweken was. Nu toch was het gemakkelijk, die herziening gematigd te doen plaats hebben, maar welligt zoude dit over eenige jaren niet zoo gemakkelijk zijn, en dan zouden die leden der vergadering, die thans beschuldigd worden van het koninklijk prerogatief te willen bekorten, misschien vruchteloos hunne pogingen aanwenden, om de regten van dat koningschap te verdedigen. Deze vergadering zelve zal zich over hare beslissing beklagen. S. gelooft zich te moeten onthouden van te betoogen, dat de Kamer door deze beslissing van het vertrouwen zal verliezen, dat de natie in haar stelde; maar hoe langer hoe meer zal zij ondervinden, hoe bij de bestaande instellingen het moeijelijk, èn voor haar èn voor de Regering zal zijn, om wezentlijk onafhankelijk te kunnen blijven, en hoe al die moeijelijkheden zich weder zullen voordoen, die tot de misslagen en onheilen der 30 verloopene jaren geleid hebben. Ook de Regering zal die beslissing der Kamer al spoedig betreuren. Bij vermindering van invloed der Kamer, zal dit geene vermeerdering van magt voor de Regering doen ontstaan, maar die magt aan anderen overbrengen, die daarvan welligt een gevaarlijk en tegen de Regering vijandig gebruik zullen maken. Ook bij de gewone behandeling van zaken zal de Regering hoe langer hoe meer die moeijelijkheden ontwaren, om bij de gebrekkige instellingen spanning tusschen haar en deze vergadering te vermijden. Zij zal telkens, om hare wetten niet te zien afstemmen, concessiën moeten doen en beginselen opofferen, en steeds zal zij zich aan het verwijt van stelselloosheid zien blootgesteld, dat intusschen niet aan personen of aan hunne misslagen, maar aan de gebrekkige instellingen te wijten zal zijn.

De heer *Druyvesteyn* is volstrekt tegen het voorstel, als zullende leiden tot verwerping van voorvaderlijke instellingen. Hij zou aan vele verbeteringen zijne toestemming niet weigeren, wanneer zij van de Regering uitgingen, maar aan verandering van beginselen kan hij zijne toestemming niet geven. Regtstreeksche verkiezingen zullen geen voordeel aan den Staat aanbrengen, aanleiding geven tot omkooping en kuiperij. De Regering kan daarop zeer goed invloed uitoefenen. De aard des Nederlanders komt niet overeen met de opgewondenheid van elders. Het getal petitionarissen is betrekkelijk zeer gering, vooral wanneer men daarvan aftrekt degenen, die niet weten, wat zij geteekend hebben, of dit hebben gedaan op aandrang van anderen. De wensch der natie strekt tot verbetering; tot geen' omkeer van zaken. Bij een eerlijk en naauwgezet bestuur van financiën, bij bezadigden gang van zaken, bij bevordering van handel en landbouw, bij vereenvoudiging van belastingen en verligting, zoo mogelijk: daarbij heeft het land dadelijk belang. En in het vervolg, als de Koning de overtuiging van de noodzakelijkheid eener herziening zal erlangen, dan zal Hoogstdezelve gewis niet aarzelen, de daartoe strekkende voorstellen te doen, en dan kan de herziening tot wezentlijk heil des lands strekken.

De heer *Duymaer van Twist* verlangt herziening, doch geen' geheelen omkeer van stelsel. Ontwikkeling, verbetering wenscht hij, b. v. ontwikkeling van den grondslag der verkiezingen. Zonder de Kamer het initiatief te betwisten, betreurt hij echter, dat men van dat regt thans gebruik heeft gemaakt. Dit heeft de zaak niet bevorderd. Velen, die de herziening voorstaan, zijn door den omvang van het voorstel afgeschrikt. Hij wil de beraadslagingen niet vooruitloopen; maar hij twijfelt, of er wel een eenig voorstel zal worden aangenomen, althans door de verschillende takken van wetgeving. Ware het voorstel zoodanig, dat het bijval had kunnen vinden, dan ware het welligt anders geweest. Hij had steeds gehoopt, dat de natie de herziening als eene weldaad uit de handen des Konings zou hebben ontvangen. Deze weg is niet gevolgd. Hij wanhoopt nog niet aan eene herziening, die van de Kroon zal uitgaan. Nu echter eenmaal het voorstel is gedaan, zal hij zich niet voegen bij hen, die alles afkeuren; want hij erkent, dat er veel goeds in gevonden wordt. Hij zal alzoo aannemen, wat hem zoodanig toeschijnt.

De heer *Menso* is van oordeel, dat de grondwet wel voor veel verbetering vatbaar is, maar dat de behoefte daaraan nog niet zoo groot en de noodzakelijkheid niet zoo dringend is. Hij is ook niet overtuigd, dat daardoor het heil des volks zal worden bevorderd. Het voorstel strekt zich niet alleen tot het noodzakelijke, maar tot het wenschelijke, naar der voorstellers meening, uit. Het voorstel nopens de koloniën zou haren ondergang na zich slepen; dat nopens de regterlijke magt en andere komen hem onaannemelijk voor; de regten der kroon worden niet gehandhaafd noch geëerbiedigd; wat zal het gevolg van het voorstel zijn? Eene vermomde republiek, en het *ôte-toi de là, pour que je m'y mette*, zou op die wijze weldra in Nederland ingevoerd zijn. In Engeland en Frankrijk bestaan vele regten of vrijheden slechts op het papier. De noodzakelijkheid der voorstellen moet worden aangetoond. Dit is door de voorstellers niet overtuigend geschied.

De heer *van Heloma* deelt niet in de algemeene bezwaren tegen het voorstel. De Kamer heeft het regt tot het doen van het voorstel. De Tweede Kamer mag geen' afstand van haar regt doen. In het belang der Regering had hij gewenscht, dat het voorstel van de Kroon ware uitgegaan. De Regering heeft echter het stilzwijgen bewaard. Van dáár de indiening van het voorstel. Hij is geen onvoorwaardelijke aanbidder van alle nieuwigheden, geen onbepaalde bewonderaar van het vreemde; maar hij heeft vroegere tijden en de gebeurtenissen van den dag gadegeslagen, en hij is tot de overtuiging gekomen, dat de grondwet niet meer voldoet aan 's lands behoeften. Vele leemten moeten worden aangevuld en hersteld. Het bestaande moet niet geheel aan theoriën opgeofferd worden; maar de waarheid moet tot den troon doordringen. Het heil van Nederland zal dan gewis het Hoofd van den Staat ter harte gaan. De redenaar zal aan verscheidene voorstellen zijne goedkeuring hechten.

De heer *de Bacher* acht de herziening der grondwet noodzakelijk. Hoezeer hij gaarne gewenscht had, dat de daartoe strekkende voorstellen uitgegaan waren van de Kroon, zoo kan hij, uit dien hoofde, niet al de aangebodene voorstellen afstemmen. Hij zal die voorstellen aannemen, die hem noodzakelijk voorkomen, en verwerpen, wat hij als niet-noodzakelijk beschouwt. Na de offers, door de natie gebragt, had hij gehoopt, dat door de Regering in dezen het initiatief zou zijn genomen. Hij hoopt, dat de tegenwoordige beraadslagingen, welke daarvan ook de uitkomst moge wezen, dit gevolg ten minste zullen opleveren, dat zij de Kroon zullen overtuigen, dat de overgroote meerderheid der Kamer de herziening verlangt.

De heer *Storm* herinnert, dat hij in 1840 behoord heeft tot het elftal leden der dubbele Kamer, die al de voorstellen tot herziening der grondwet, uit hoofde van hunne onvolledigheid, hebben afgekeurd. Het gevoelen van die elf stelselmatige tegenstanders is sedert ten volle bevestigd. De gebeurtenissen hebben de meening wegens het gebrekkige en onvolledige der staats-instellingen al meer en meer versterkt. Na vele doorgebragte droevige omstandigheden, was eindelijk de tijd aangebroken, om eene nieuwe, meer volledige herziening te ondernemen. Toen hij ontwaarde, dat de Regering niet geneigd scheen daartoe te besluiten, had hij zich met genoegen aan acht zijner ambtgenooten aangesloten. Hij deed dit, niettegenstaande vele zijner geloofsgenooten sedert 1840 voor eene herziening terug deinsden, uit vrees, dat er bij die gelegenheid vroegere stellingen weder zouden worden ingeroepen. Die vrees was echter geheel zonder grond. Dergelijke middelen zijn meermalen gebruikt, om velen van eene staatshervorming af te schrikken. De gebreken der grondwet zijn dagelijks meer en meer uitgekomen. Het schijnt den redenaar toe, dat het staatkundig is, thans tot eene herziening over te gaan, omdat nu ook de vertegenwoordigers van Limburg aan de hoogste staatsbelangen kunnen deel nemen. In 1840 heeft de herziening geheel buiten medewerking van afgevaardigden uit Limburg plaats gehad. Het is niet te voorzien, welk gevolg dit bij mogelijke staatsgebeurtenissen kan hebben. Op den misstap, in 1840 te dezen begaan, dient terug gekomen te worden. Hij herinnert daarbij tevens, welke de gevolgen geweest zijn, dat men in 1815 een kunstmiddel bezigde, om de grondwet als door België aangenomen te verklaren. De redenaar toont de gebreken der grondwet aan. Hij betoogt, dat alle gehechtheid van de natie aan haar gemist wordt; dat in tegendeel hare bepalingen algemeen worden afgekeurd, en dat de gevolgen van het onveranderd laten derzelve onberekenbaar zijn. Groot en algemeen was dan ook de belangstelling en deelneming, die het voorstel heeft ondervonden. Meer dan 6000 personen, tot de gegoedste burgers van den Staat behoorende, hebben zich om deszelfs aanneming tot de Kamer gewend. Bovendien zijn nog 700 toetredingen bij de voorstellers ingekomen. Daaronder komen namen voor, die men met het grootste genoegen zal ontwaren. Zij zullen ter inzage van de leden worden nedergelegd. Uit alle provinciën, door de deftigste burgers, door de gegoedsten en kundigsten in den lande, zijn petitiën aangeboden. Zelfs leden van de provinciale staten, van de stedelijke raden, van gemeentebesturen, burgemeesters, wethouders, assessoren, kiezers, stemgeregtigden, handelaren, grondbezitters, enz. treft men onder de verzoekers in menigte aan. Die algemeene deelneming is zijne verwachting verre te boven gegaan. Zij getuigt van de verlevendiging van den Nederlandschen geest. En dit resultaat is verkregen, niettegenstaande alle tegenwerkingen en aangewende pogingen, om de stem des volks te smoren. Zal men dan nog beweren, dat het voorstel geen' ingang heeft gevonden bij de Natie; zal men dan nog doof zijn voor de stem van hen, die niet doof waren, toen het er op aankwam, om offers te brengen tot behoud van de onafhankelijkheid en van het krediet van den Staat? Ook heeft men gepoogd, de bedoelingen der voorstellers ten aanzien van het geëerbiedigd Hoofd van den Staat in verdenking te brengen. Maar hij vraagt het, of dan de ontbinding der Kamer niet is eene aanmerkelijke uitbreiding van de regten der kroon? Men heeft, tot bestrijding van het voorstel, ook de goede gezindheid der Regering ingeroepen, die voor eene milde uitlegging der grondwet gestemd was. Maar hij mag het lot des lands en van het volk niet aan wisselvalligheid en onzekerheid prijs geven. Heden leeft men onder de regering van eenen Vorst, die de grondwet mild uitleggen wil, maar wie waarborgt het, dat hij ten allen tijde regt geaarde opvolgers hebben zal! Zal de Natie dan gerust volgende tijden te gemoet kunnen gaan, wanneer de uitlegging der grondwet van de opvatting der regenten afhangt? Uit volle overtuiging, zal hij al de aangebodene voorstellen aannemen. Mogt de poging der voorstellers falen, hij zou vreezen, dat opvolgende voorstellers, die niet missen zullen zich op te doen, veel verder zullen gaan dan thans is aangeboden.

Het vervolg der beraadslagingen is bepaald op morgen.

Van den 27sten. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van heden is door de centrale afdeeling het suppletoir algemeen verslag uitgebragt over het ontwerp van wet nopens het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer.

Daarna zijn de beraadslagingen over de voorstellen tot herziening der grondwet voortgezet.

De heer *Gouverneur* bestrijdt het, dat de provincie Noord-Braband zich door godsdienstige begrippen genoopt zou vinden, om tegen eene grondwets-herziening te zijn. Naar ieders staatkundige beginselen, is de een daar voor, de ander er tegen, gelijk allerwegen in het Rijk. Het verwijt zou een blaam van kortzigtigheid op de provincie werpen, dat onverdiend is. Om den geest des Noord-Brabanders te kennen, behoeft men zich slechts de ontvangst zijner landgenooten van alle andere gewesten in 1830 te herinneren.

De heer *Storm* wil volstrekt geen blaam op Noord-Braband werpen. Maar hij kan zijn gevoelen niet ontveinzen, dat bedenkingen van godsdienstigen aard wel degelijk de Catholijken hebben weerhouden, zich aan het voorstel tot herziening aan te sluiten. En het is juist om die ijdele vrees te verbannen, dat hij zich met de voorstellen heeft vereenigd.

De heer *Gouverneur* meent, met eerbiediging van des vorigen sprekers individueel gevoelen, in het openbaar te moeten protesteren tegen zijne denkbeelden hieromtrent, en de gevolgen, die hij daaruit wil afleiden.

De heer *den Tex* schetst het gewigt des oogenbliks, nu beraadslagingen worden gevoerd over de herziening der wet, die den grondslag van het Staatsgebouw uitmaakt, en die gedurende 30 jaren gestrekt heeft, om het behoud der Natie en Dynastie te bevestigen. De spreker betreurt het, vaak over de grondwet op eene wijs en een' toon te hebben hooren spreken, waaruit zou blijken, dat men het hoog gewigt der zaak miskent. De grondwet van 1815 is niet volmaakt; maar zoo lang zij bestaat, moet ieder eerlijk staatsburger haar eerbiedigen. De spreker is niet tegen eene herziening, voor zoo ver de ondervinding het noodige daarvan heeft aangewezen, te meer, daar hij de herziening van 1840 onvoldoende oordeelt; doch de herziening behoort in Nederlandschen zin plaats te hebben, en uit te gaan van de Kroon, wil zij wezenlijke vruchten dragen voor het heil van den Staat.

De heer *Wichers* beantwoordt de bezwaren van sommige leden. Hij betreurt het, dat men meer den oorsprong, dan den inhoud der voorstellen schijnt te raadplegen. Hij ook had liever gewenscht, dat die van de Kroon waren uitgegaan; doch zijn regel was ook heden: *doe wel en zie niet om.* Hij verlangt als vertegenwoordiger geene gunst des Konings; de herziening moet uit volle, vrije overtuiging voortvloeijen. Het voorbeeld van Engeland gaat hier niet op. Dáár is geene geschrevene grondwet, dáár houdt men zich aan costumes, gewoontens. Verbeteringen, door den nood afgedrongen, zijn zeker niet aanbevelenswaardig. Men heeft het liberaal genoemd, om aan het provinciaal bestuur zooveel mogelijk zelfbeheer over te laten, doch de magt der Provinciale Staten te groot zijnde, zoo gaat de eerbied van het algemeen gezag verloren. KEMPER heeft zich reeds in 1814 in dien geest uitgelaten. Men heeft ten onregte de rekesten ten voordeele der herziening als weinig beduidende en onvoldoende beschouwd. Zeker zijn zij niet door de voorstellers uitgelokt. Overigens dagteekenen de verzoeken om grondwets-herziening al van vóór lang. Want in 1820 werd reeds een voorstel in de Provinciale Staten van Groningen gedaan, om verandering van de grondwet nopens het stem- en kiesregt te verkrijgen. Reeds toen klaagde men, dat de adel te sterk in de Staten werd gerepresenteerd. Later is men, doch te vergeefs, bij de Regering daarop terug gekomen. Men behoort, zegt de spreker ten slotte, de lessen der geschiedenis in het oog te houden en ook op de gegebeurtenissen van den dag te letten.

De heer *Duymaer van Twist* zegt, dat de Natie den Koning dankbaar zou zijn voor eene grondwets-herziening zijnerzijds uitgegaan.

De heer *Anemaet* treedt in eene breedvoerige geschiedkundige ontwikkeling der gebeurtenissen na 1813, ten betooge, dat grondwets-herziening uit een' zamenloop van allerlei omstandigheden noodzakelijk is geworden, in den geest der bevolking is ingedrongen en kan strekken tot het geven van meerdere veerkracht aan den Staat. Zij is volstrekt noodig, als men een' blik op het buitenland slaat, waar men eene verbazende ontwikkeling en vlugt ziet.

De heer *van Dam* zegt, dat hij met diep leedwezen thans het woord opvat. Nadat de meerderheid der Kamer zich zoo dikwerf geuit had, had hij zich gevleid, dat deze poging beter zou zijn gelukt. Hebt gij, vraagt hij, uw best gedaan om van ons werk een meer volledig werk te maken? Onwil alleen staat te lezen op elke bladzijde van het voorloopig verslag. Hij is dan ook niet opgetreden om in overleg te treden, maar om ongerijmde beschuldigingen van de voorstellers af te weren.

Men heeft van de ingekomen requesten gesproken; hun getal is aanzienlijk, wanneer hij het oog vestigt op de pogingen der ministers, om de aanwending van het petitionnement te beletten. Men heeft hoofden van besturen trachten te verlagen tot bespieders, om na te gaan wie al of niet tot de teekenaars behoorden. Is het echter niet te verwonderen, dat in het ongelukkige land, waar het postenbejag zoo zeer in alle standen is doorgedrongen, niemand zijnen naam geleend heeft, om *tegen* eene herziening te petitionneren? Waar is het intusschen, dat men in naamlooze geschriften de bedoelingen der voorstellers heeft getracht aan te randen; ja, dat men hen zelfs in deze vergadering beschuldigd heeft van eene gedeguiseerde republiek te beoogen. Op die wijze zijn de voorstellers geene ambtgenooten meer, die hunne ontwerpen moeten verdedigen; maar het schijnt, als of zij voor de balie staan, om zich te regtvaardigen.

Men beschuldigt de voorstellers, dat zij eene republiek beoogen, en de handen hebben uitgestrekt tot verkorting der regten van de Kroon! Deze beschuldiging werpen de voorstellers verre van zich af. Ja, zij hebben de hand uitgestrekt tot verkleining eener kroon; namelijk van die der noodlottige aristocratie, welke in vroeger dagen de bron van zoo vele rampen in dit land geweest is.

De spreker verdedigt zich voorts tegen het hem, in een naamloos geschrift, aangewreven verwijt van inconsequentie. Steeds is hij een dergenen geweest, die oproer wilden bestreden hebben, en daartoe zal hij bij voortduring medewerken. Reeds in 1832 verlangde hij openlijk eene milde herziening der grondwet. Ook de groote meerderheid der Kamer heeft vroeger bij herhaling den wensch naar herziening stellig uitgedrukt. Sedert 1840, toen de financiële omstandigheden voor velen een hinderpaal waren tegen de herziening der Grondwet, is de financiële staat van zaken blootgelegd. De droevige gevolgen der vorige tijden zijn te vinden in de wet van den 6den Maart 1844. Toen die wet, welke hij steeds betreurt, tot stand gebragt was, heeft de natie op nieuw getoond, dat zij zich nog door getrouwheid en bedaardheid onderscheidt, dat zij afkeerig is van alle oproerzucht en woeling. Had men, toen die edele geest der Nederlandsche natie zich weder openbaarde, niet van de Regering mogen verwachten, dat zij aan den algemeenen wensch had voldaan? Te vergeefs hebben de Staten Generaal, bovenal de Tweede Kamer, den wensch daartoe geuit. De spreker verklaart, dat hij van zijne zijde geene gelegenheid heeft verzuimd, om de Regering aan te sporen, zelve ten dezen het initiatief te nemen. Vooral toen hij de eer had voorzitter der Kamer te zijn, heeft hij daartoe zijne beste pogingen aangewend. Doch te vergeefs. Het zijn, naar zijne beschouwing, de raadslieden der Kroon, welke de herziening hebben tegengehouden.

Hij voorziet ook nu, dat de pogingen der voorstellers vruchteloos zullen zijn. Maar, al mogt deze poging dan ook falen, dan wil hij het aan de Regering en aan de meerderheid der vertegenwoordigers gevraagd hebben, of zij wanen, den ontwaakten volksgeest te zullen kunnen fnuiken? Zullen zij der natie diets kunnen maken, dat de grondwet onveranderd blijven moet, wanneer het duidelijk wordt, dat zij eene bron is van veel verkeerdheid? Juist door het tegengaan eener herziening zal men eene omkeering voorbereiden, die men ten onregte aan de voorstellers verwijt. Bij volgende voorstellen zal men veel verder gaan. Hij is innig overtuigd, dat de dag zal aanbreken, dat zelfs de tegenwoordige ijverigste bestrijders van de onderhavige voordragt zullen moeten erkennen, dat de voorstellers nog bij tijds gepoogd hebben te redden: de eer der Dynastie, de onschendbaarheid der Kroon, en het geluk van het edele en getrouwe Nederlandsche Volk.

De heer *Hooft* is tegen alle voorstellen, omdat hij de hoofdbeginselen en grondslagen van het Staatsbeheer wil handhaven. Het meeste kwaad ligt niet in de grondwet, maar in andere omstandigheden. Het valt ligt, een' steen op het verledene te werpen.

De heer *Kniphorst* zal van de voorstellen aannemen, zoo veel hem noodig toeschijnen.

De heer *Gevers* acht de voorstellen te veel omvattend, te veel aan de wet overgelaten, de Kroon te zeer beknibbelend. Er zijn echter punten, waarmede hij zich wel kan vereenigen. Deze discussie zal altijd dat nut hebben, dat men bepaalder zal weten, welke punten men wil.

De heer *van Heemstra* verdedigt de voorstellen. De Kamer heeft vroeger met kracht op de herziening aangedrongen, en daarom bevreemdt hem thans haar gedrag. De tijd is bovenal voor de herziening geschikt. De geest des volks is daar voor. Moet men daartoe andere, minder gunstige tijden, tijden van oorlog welligt, afwachten? Want wie waarborgt een' duurzamen vrede? Liever thans het werk aangevat, om Nederland in zich zelven krachtig te maken.

De heer *de Man* ontkent niet de noodzakelijkheid der herziening, maar vindt de voorslagen te uitgebreid. Aan eenige zal hij zijne goedkeuring hechten. — Hierna wordt de zitting gescheiden tot morgen te 11 uren.

— Bij besluit van den 24sten Mei j.l., no. 81, heeft Zijne Majesteit aan den hoogleeraar *S. E. Stratingh*, te Groningen, op diens verzoek, eervol ontslag verleend als lid der provinciale geneeskundige commissie, onder betuiging van Hoogstdeszelfs tevredenheid wegens zijne, gedurende eene lange reeks van jaren, in die betrekking bewezene diensten; en voorts tot lid bij diezelfde commissie benoemd den heer *C. H. van Ankum*, apotheker te Groningen.

AMSTERDAM, 28 Mei.

Gedurende de twee eerste dagen, dat de beraadslagingen over de ontwerpen tot herziening der grondwet geopend zijn, hebben *twintig* redenaars het woord gevoerd, waarvan zes tegen al de ontwerpen; *negen* leden, die zich met eenige der voordragten schijnen te zullen vereenigen, en vijf heeren voorstellers.

TEGEN hebben zich verklaard: de heeren: *Telting*, *Druyvesteyn*, *Menso*, *Gouverneur*, *den Tex* en *Hooft*.

VOOR eenige ontwerpen hebben zich verklaard: de heeren *Schooneveld*, *Verwey-Mejan*, *Boreel van Hogelanden*, *Duymaer van Twist*, *van Heloma*, *de Backer*, *Kniphorst*, *Gevers* en *de Man*.

De voorstellers, die bereids het woord gevoerd hebben, zijn: de heeren *Storm*, *Wichers*, *Anemaet*, *van Dam van Isselt* en *van Heemstra*.

Men verneemt, dat er gisteren op het einde der zitting nog zestien leden waren ingeschreven, om het woord te voeren, en men twijfelt er niet aan, dat dit getal nog zal vermeerderen. Onder anderen, zijn nog ingeschreven de heeren *Uytwerff Sterling*, *Faber van Riemsdijk*, *Bruce*, *Scheers van Harencarspel*, *Cost Jordens*, *Enschedé*, *Brouwer*, *van Naamen*, *van Rosenthal*, *Repelaer*, *Hinlopen*, *Romme*, *Star Busmann*, *Strens*, *van Panhuys*, enz.

Bovendien zullen nog de voorstellers, de heeren *Thorbecke*, *Luzac*, *de Kempenaer* en *van Rechteren* tot verdediging der ontwerpen optreden.

Het blijkt alzoo, dat de beraadslagingen nog eenige dagen zullen duren.

Wanneer men bij het getal der *negen* voorstellers, de *negen* leden voegt, die zich met eenige voorstellen zullen vereenigen, dan verkrijgt men bereids het getal van *achttien*. Waarschijnlijk zal dat getal nog toenemen, zoodat sommigen het niet voor geheel onmogelijk achten, dat enkele voorstellen den bijval van de meerderheid der Kamer zouden kunnen erlangen. Met de grootste belangstelling ziet men den verderen loop dezer gewigtige beraadslagingen te gemoet. (*Handelsblad.*)

GRONINGEN, 29 Mei.

Men verneemt, dat, in den namiddag van den 26sten dezer, te Schillegeham, onder Winsum, eene koe, toebehoorende aan den landbouwer JAN WARNERS KOITER, door het onweder is doodgeslagen. Aan dit beest was niets te bespeuren, dan dat het haar tusschen de achterbeenen iets was gezengd.

De raad van administratie van den Hollandschen spoorweg beschrijft, door een' rondgaanden brief, de houding, die ze, in 't zoo belangrijk en moeijelijk werk ter onteigening, tegen over de belanghebbende eigenaars van gronden zal aannemen.

Zij zal daardoor trachten voor te komen, wat met den Hollandschen en Rijn-spoorweg is geschied, en de zucht, welke sommige menschen bezielt, om nuttige ondernemingen op de kleingeestigste en onbetamelijkste wijze te dwarsboomen, krachtdadig en bij tijds tegengaan.

Op den Hollandschen spoorweg toch ontmoette de directie een' eigenaar, die op zijn grond eischte: *bruggen, duikers en doorgangen* — alsmede eene geheel doellooze baanshoogte. Men bewees hem, dat dit alles nutteloos en onnoodig was. Hij hoorde niet — en wat bleek later? Dat hij het doel had, om zich de geconditionneerde werken weer te doen afkoopen en alles te gelde te maken!

Toen nu alles naar den zin van dien opposant uitbesteed was, doet hij een voorstel aan den ondernemer van 't werk, volgens 't welk hij zou afzien van zijne eischen, *mits de daarvoor berekende gelden ontvangende!* De raad van administratie was verontwaardigd — maar wat baatte het?

't Belang der maatschappij vorderde toestemming, eensdeels, omdat de werken, niet uitgevoerd, ook geen onderhoud eischten — anderdeels, wijl de veiligheid van den spoorweg er bij won.

Onder de gemeente Oosterbeek vraagde de eigenares van een derde bunder heidegrond *zesduizend guldens of elfhonderd en negenenzeventig-maal* de kadastrale waarde!

Een ander eischte, voor iets meer dan twee bunders boomgaard en bouwland, onder de gemeente Arnhem gelegen, kadastraal waard f 1958.86, eene som van *veertienduizend en vijfhonderd guldens!*

Nog een ander moest afstaan bijna *tien* roeden tuin- of moesgrond, mede onder de gemeente Arnhem, en was hiertoe bereid tegen ruim *vijfentwintig duizend* guldens per bunder.

Zoo hebben de eigenaars van gronden, waarover de Hollandsche en Rijnspoorweg moesten loopen, *tweëntwintig tonnen gouds* schadevergoeding ontvangen, eene som, die, ook bij 't bepalen van zeer ruime schadeloosstelling, ruim een *millioen* te veel is!

Zóó was de Hollandsche spoorweg, na de grootste moeijelijkheden en opofferingen, den 6den December 1843 afgewerkt, nadat hij van Amsterdam naar Haarlem reeds op den 20sten Sept. 1839 was geopend! (*Prov. O. en Z. C.*)

Het ware te wenschen, dat de namen dier eigenaars en eigenaressen openlijk wierden genoemd, dat is, *ten toon* gesteld.

De Charade, in ons vorig no. opgegeven, is, naar ons beste weten, van KANTELAAR. Zij werd gemaakt ter eere van zijnen vriend, den Burger Raadpensionaris RUTGER JAN SCHIMMELPENNINCK, die zijne staatkundige waardigheden niet aan geboorte of benoeming, maar aan zijne wetenschap en wijsheid te danken had. Daarom werd hij bij zijn leven geëerd, en blijft zijne nagedachtenis in eere.

Het volgende werd voor deze Courant ingezonden:

Een *Schim* kan geen bestaan verkrijgen;
't Geen *Mel* beteekent groeit hier niet;
De *Pen* stookt goed en kwaad door 't lezen;
En wat de *Penning* hier zal wezen,
Is 't voorwerp dikwijls van verdriet.

(*Ingezonden.*)

THESINGE, 26 Mei. Nadat de schooljeugd alhier, en de van elders deze school bezoekende kinderen reeds vijf maanden (wegens ligchaamsongesteldheid) het gemis betreurden van hunnen verdienstelijken jeugdigen onderwijzer JACOB ZUIDEMA, (welke de school alhier sedert zes jaren tijdelijk voor onzen bejaarden onderwijzer waarnam) ontvingen wij heden de treurige tijding van het overlijden van den bij de kinderen zoo zeer beminden, en bij alle weldenkende ouders, om zijne verdiensten, ijver en maatschappelijk verkeer, hoog geachten jongeling, ten huize van zijnen oom, en leermeester R. A. VENHUIS, te Zuidwolde. Zijn naam zal alhier lang in zegening blijven. De tolk der erkentelijken,

B. G. P.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE TENTOONSTELLING VAN SCHILDERIJEN *van levende Nederlandsche Meesters te Groningen in 1845.*

II.

Patres et Juvenes patre digni decipimur specie recti.
HORAT. Epist. ad Pisones.

Talrijker is het aantal schilderijen, welke *Tableaux de genre* kunnen worden genoemd. Wij zullen hierdoor kort moeten zijn. Vooraf dienen wij echter vooral de aandacht der schilders der zoogenoemde Groninger school ook op dit genre te bepalen, daar het voor *de meesten* hunner (die de hun voor twee jaren in dit blad gegevene waarschuwing schijnen veronachtzaamd te hebben), ook nu weder meer dan ééne geschikte studie aanbiedt. Bezoekt dan ijverig de Tentoonstelling; studeert daar met vrucht, en volgt niet langer blindelings den weg uwer meesters, dan zult gij u zelven de onaangename gewaarwording besparen, dat uwe stukken als koud en levenloos worden uitgekreten; gij zult der ijverige Commissie de voldoening schenken, dat zij hare pogingen, om uwen kunstzin meer en meer te ontwikkelen, niet te vergeefs heeft in het werk gesteld, en ons niet in de onaangename noodzakelijkheid brengen, altijd dezelfde aanmerkingen te moeten maken. Beoefent de stukken uwer Hollandsche kunstbroeders en tracht hen op zijde te streven, dan zult gij uw eigen voordeel en het doel van het genootschap *Pictura* helpen bevorderen. Doch genoeg: laat ons nu onze wandeling door de expositiezaal voortzetten.

Het eerste stuk, dat dit genre ons aanbiedt, is no. 13, van BEST: een lief schilderijtje, doch dat minder onze aandacht trok, dan no. 15, van BLIEK, het vertrouwelijk gesprek: — ja regt vertrouwelijk kouten die twee oude lieden over de dagen hunner jeugd, en schalkachtig luistert het meisje naar hun gesprek. Conceptie, coloriet en uitvoering zijn aangenaam en bevallig en, even als de teekening no. 16, der aandacht overwaardig, ofschoon wij de laatste wat sterk gekleurd vinden. Deze laatste aanmerking mag met regt op no. 24 van den heer BOUMAN worden toegepast; ofschoon de teekening in het stuk, de jeugdige jaren van den schilder in aanmerking genomen, redelijk is, zoo is het geheel hard, bont en onbehagelijk, en zoo wij den vervaardiger eenen raad schuldig zijn, is het deze, dat hij zich niet wage aan onderwerpen, die zoo verre boven zijne krachten gaan; doch: „ubi desunt vires, tamen est laudanda voluntas." Deze spreuk wil ik ook van toepassing hebben op de schilderij no. 26, van den hr. VAN LIMBURG BROUWER: het onderwerp toch was voor de krachten van den jeugdigen liefhebber veel te moeijelijk, en wij vreezen, dat hij, op dezen weg voortgaande, den goeden naam, voor twee jaren door zijne keurige teekening verkregen, zoude verliezen. No. 31, 32, 33, van C. B. BUIJS, bevatten veel goeds, vooral no. 31; echter zouden wij in deze schilderijen gaarne de blijken hebben gezien, dat de schilder meer de schilderijen van goede meesters, vooral wat het coloriet betreft, bestudeerde. Zeer goed beviel ons no. 34, van DE CANTA, hetwelk een bevallig en lief stukje mag worden genoemd. No. 41, van DU CHATTEL VAN ROSSUM; no. 47, van CULVERHOUSE; no. 60, van VAN ELMPT; no. 64, 65 en 66, van TETAR VAN ELVEN, willen wij voorbij gaan, alleen bij no. 66 opmerkende, dat, zoo deze teekening al, oppervlakkig beschouwd, aangenaam en bevallig schijnt, zij echter niet zonder gebreken is, en hoewel ook in no. 47 wel eenige verdienste is, en ons liever een oogenblik bepalen bij no. 67 van [illegible] aandacht waardig, daar hierin [illegible] de [illegible] betrekkelijk het coloriet [illegible] gegrond is; hier immers [illegible] schilder vor-[illegible] worden [illegible] harte geluk [illegible]

dat hij mag voortgaan, in dit genre zulke stukken te leveren. No. 74, van FLEMING; no. 78, 79 en 80, van VAN GOGH, bieden ons weinig aan, om er onze aandacht bijzonder op te vestigen. No. 83, van DE GROOT, is beter, dan wij tot hiertoe van dien schilder hebben gezien, en niet onbevallig. No. 91, van DE HAAS, is een lief stukje, dat, even als no. 92 en 93, van HANSMA, niet van verdienste ontbloot is. Zeer goed beviel ons het stukje no. 105, van den hr. HESSELINK. Weinig bevalligs levert no. 110, van NOEVENAAR (C. W.) op. Beter echter is no. 111, van W. HOEVENAAR, geschilderd; veel bevalligs toch is er in dit stuk, en coloriet en uitvoering zijn prijzenswaard. No. 118, van HUYGENS, en no. 124, van VAN DER KAA, gaan wij stilzwijgend voorbij, na vooraf no. 121, van J. L. JONXIS, met genoegen te hebben beschouwd, in welke schilderij wij echter gaarne iets minder onzekers hadden gezien, en ter loops onze aandacht vestigende op no. 125 en no. 126, van TEN KATE, welke schilderijtjes vele verdiensten bezitten, willen wij, na eenen afkeurenden blik op no. 130, van KOCH, te hebben geworpen, met voorbijgang van no. 136 van KOUWENS, en 140 en 141 van LUDOLPHI, stilstaan bij het keurige, nette schilderijtje van TEXEIRA DE MATOS, Bz., no. 144. Aanvalligheid van conceptie, netheid van uitvoering, een schoon coloriet, zijn zoo vele aanprijzingen, dat wij den lof van dit stukje niet behoeven te verkondigen. De drie stukjes van VAN MEEKESTEYN, no. 146, 147 en 148, zagen wij met genoegen; vooral no. 146 bevat veel goeds en is eene verdienstelijke schilderij, ofschoon daarin meer partij van het brandend vuur getrokken kon zijn. Bewondering en stille weemoed grijpen ons aan, wanneer wij de heerlijke schilderij no. 151, van MOLIJN, beschouwen. Voortreffelijk toch mag dit gewrocht van MOLIJN's penseel worden genoemd, en wij zijn hem dankbaar voor de aangename oogenblikken, welke wij voor die schilderij zoowel als voor no. 152 hebben mogen doorbrengen. Alles in deze stukken lokt ons tot bewondering uit, het is niet dan aarzelende, dat wij deze stukken verlaten, om no. 153, 154 en 270, van NEURDENBURG onze hulde te brengen. No. 154 beviel ons het minste, ofschoon ook die schilderij niet zonder verdienste is. No. 153 en 270 zagen wij echter met genoegen: de toon, die daarin heerscht, is warm, en de behandeling breed en schilderachtig. Ook onze stadgenoot OOSTING gaf in no. 161 en 162 blijken, dat hij met ijver de kunst beoefent; een vooruitgang is bij de vergelijking met vroegere stukken niet te miskennen. Het slapend meisje van OOSTERHUIS, no. 163, is regt slaperig geschilderd. Beter bevielen ons de drie bevallige stukjes van VAN OOSTVEEN, no. 164, 165 en 166; vooral no. 165 is een aardig lief schilderijtje, dat gunstig afsteekt bij no. 173, van PLUGGER. *Rodolphe en Rigolette*, van PIJNACKER, no. 181, hadden wij nimmer uit het stuk herkend. De gespierde Hercules heeft immers niets gemeens met den vluggen jongeling, die slechts door zijne meerdere geoefendheid en vlugheid *le Chourineur* konde vermeesteren; ook hadden wij ons van de vrolijke, dartele *Rigolette* een geheel ander denkbeeld gevormd. Bijzonders valt over dit stuk, evenmin als over no. 182, niet te zeggen; zij behooren tot die klasse van schilderijen, die in een binnenvertrek welligt bewonderd worden, maar op eene expositie de aandacht niet tot zich trekken; althans onze aandacht viel meer op no. 200 en 201, van RINGELING, welke stukken beide, wat de toon en de behandeling betreft, zeer vele verdiensten bezitten en waard zijn, nauwkeurig te worden beschouwd; op de goede uitvoering der beeldjes valt welligt iets aan te merken. No. 203, van VAN ROSSUM, is een lief schilderijtje, dat door losheid van teekening en ferme behandeling zich zelf aanprijst. Ofschoon no. 205, van RUTTEN, eene tusschensoort tusschen stadsgezigt en tableau de genre is, willen wij het hier een plaatsje gunnen en hulde doen aan de frissche behandeling van dit aanvallige stukje, dat door de natuurlijke losheid van de menigte figuren de aandacht van allen overwaardig is. Niet verre van dáár hangt een heerlijk kaarslicht, een stuk van den grooten SCHENDEL (no. 206), dat teregt aller aandacht tot zich trekt. Heerlijk schoon toch is het effect van het zoo natuurlijk nagebootste kaarslicht en het contrast van den gloed, welke dat licht op het vrouwenbeeldje werpt, met het bleeke invallende maanlicht. Gaarne hadden wij den beminde op den achtergrond wat jonger en tevens wat minder verlicht gezien; doch wij willen ons den naam van een lastige vitter te zijn niet berokkenen, en liever het onbegrijpelijke geduld en het meesterachtige penseel van mejufvrouw SCHMETTERLING (no. 210) bewonderen; dit lieve schilderijtje te prijzen, zoude overbodig zijn, daar ieder aanschouwer daarop met verrukking blijft staren. Ook no. 211, van SCHOLTEN, is een frisch geschilderd, niet van verdiensten ontbloot stukje. Werden wij met weemoed vervuld bij de beschouwing van MOLIJN's sterfbed — dat onderwerp door MONTAUBAN VAN SWYNDRECHT, no. 230, behandeld, verdient ook wel eenige oogenblikken onze aandacht. Beschouw dat troostelooze in de houding van den haveloos gekleeden knaap, dat eerbiedig gelatene in de Edelvrouw, die met hare liefdegaven te laat komt, om den kluizenaar, die met een reeds gebroken oog haar zijnen zegen geeft, eenige lafenis te bezorgen, en gij zult met mij erkennen, dat dit over het geheel zoo natuurlijk geschilderde stuk het werk van een voortreffelijk schilder is. De teekening van VAN DE WEIJER, no. 242, is goed geteekend en als teekening veel beter dan no. 250, van WIERTZ, als schilderij; waarvan wij ons oog liever willen afwenden, om no. 251 en no. 252, van mevrouw WINKELAAR (TEMMINCK) te bezigtigen. Vooral het eerste is een niet onbevallig stukje, en het is ons aangenaam, dat mevrouw WINKELAAR van hare huiselijke bezigheden eenige oogenblikken wil afzonderen, om aan het welbegonnen werk van HENRIETTE TEMMINCK de kroon op te zetten. No. 254, van WOLF, stilzwijgend, als weinig schoons aanbiedende, voorbijgaande, willen wij nu nog de fraaije pleisterplaats van VAN OS, no. 258, bewonderen en u op de bevalligheid van het coloriet van dit stukje opmerkzaam maken; welk coloriet al zeer gunstig afsteekt bij de bonte kleurenmassa, die wij in 263, van HUISMANS, aantreffen, een stuk, dat overigens niet zonder verdienste genoemd mag worden. Gaarne zal ieder uwer met mij de drie stukjes van REIJNTJES, no. 275, 276 en 277, beschouwen, en den glimlach niet onderdrukken, die de snaaksche vermaner in 277 ons onwillekeurig afperst; deze stukjes zijn alle drie bevallig en nemen den beschouwer voor zich in, terwijl ook, bij al het koddige van de voorstelling, heel veel goeds in dezelve te vinden is. Doch voordat wij van dit genre afscheid nemen, moeten wij ons nog eenige oogenblikken ophouden bij de voortreffelijke schilderij van SCHMIDT, no. 280. Zoo ooit eene schilderij geacheveerd en frisch, doch tevens keurig netjes bewerkt genoemd mag worden, dan voorzeker is het deze; aangenaam van toon, bevallig van voorstelling, trekt zij onwillekeurig ons oog tot zich; alléén zouden wij liever het tafelkleed (ofschoon op zich zelf heerlijk bewerkt) wat minder gekleurd en het beeld in de openstaande deur met die deur weggelaten zien, daar dan, naar ons oordeel, het geheel stiller zoude zijn geweest. Ofschoon het ons moeite kost, ons van voor deze schoone schilderij weg te rukken, willen wij echter overgaan tot de beschouwing der landschappen. (*Vervolg hierna.*)

Mijnheer de Redacteur!

Wanneer wij nog met eenige weinige woorden terug komen op de voorstellingen, hier gegeven door het gezelschap onder directie van den heer VOET, dan is zulks, opdat dit gezelschap daardoor eenigzins moge worden aangespoord, om, bij eene volgende kermis, andermaal Groningen te komen bezoeken. En te oordeelen naar den goeden uitslag van hunne eerste optreding alhier, mag men dan ook met grond verwachten, dat èn van de zijde des Groninger publieks èn van die der voorstellers zelve een herhaald bezoek daarvan het gevolg zal zijn.

Want wat onze Groninger tooneel- en zangminnaren betreft, zij hebben door eene talrijke opkomst, en door eene uitgelezene vertegenwoordiging getoond, dat, bij het spijtige gemis alhier van een eigen goed gezelschap, zij zeer gaarne gebruik willen maken van elke gelegenheid, om *goede* tooneelvoorstellingen te zien opvoeren. Ook hierin vonden wij weder een bewijs, dat *alle* kunsten in Groningen worden bemind en op prijs gesteld.

En wat aangaat het personeel der voorstellers zelve, wij meenen dienaangaande te moeten verklaren, vooreerst, dat het ensemble uitmuntend was, wat vooral in de koren der *Vaudevilles* en *Operettes* in het oog liep, terwijl in de tweede plaats ieder lid des gezelschaps, voor zich, zijne eigene verdiensten bezit. De heer VOET toch is een tenorzanger, [illegible] echter nog beneden zijne fraaije methode [illegible] plaatsen; de heer SONS is inderdaad veelzijdig op het tooneel en origineel; wij hebben bij hem dikwijls gedacht om de metamorphosen, die voor den mensch mogelijk zijn. Ook de heer DAVIDSON was regt origineel, b. v. waar hij als de kwakzalver ASKLEPETARIUS optrad. Den *jeune premier* STRELITSKI betuigen wij onze bijzondere tevredenheid over zijne losse en ongedwongene wijze van spelen, en wij mogen hem ook het genoegen niet verzwijgen, dat hij ons allen verschafte, door met de bevallige, naïve mejufvrouw GRADER herhaaldelijk de *polka* uit te voeren. Wanneer de zoo even genoemde jonge dame als actrice hoog bij ons aangeschreven staat, dan is zulks niet minder het geval met mejufvrouw WEENING, als chanteuse, die in de talrijke partijen, door haar vervuld, zich als eene geoefende zangeres heeft doen kennen. Aan de overige leden des personeels verklaren wij — om niet uitvoeriger te worden — in het algemeen onze tevredenheid; wat ook nog in het bijzonder geldt ten aanzien van den heer PRAEGER, wiens bekwaamheid als violist wij herhaalde malen in de gelegenheid geweest zijn te waarderen. Wij hopen door deze weinige woorden hen allen te hebben aangemoedigd, om bij eene volgende gelegenheid andermaal eenig genot te komen schenken aan het beschaafde gedeelte van Gruno's bewoners, die ook gaarne eenig kunstgenot van de kermissen willen hebben.

De vriend van kunst.

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Rendsburg den 20 Mei, kapit. *Dokter* Maria Geertruida, van Wismar n. Amsterdam; den 21sten *Donema* Renske Hooites, van Nestved n. Holland; *Gort* Onderneming, van Brugge n. de Oostzee; *Jonker* de Hoop, van Straalsund n. Amsterdam; den 22sten *Schoon* Catharina en *Verlaat* Maria, beide van Straalsund n. Antwerpen; *Hoekstra* Anna Juliana, van Rostock n. Zwolle; *Schoon* Fenna, van Rostock n. Bremen; *Bartels* Engelina, van Rostock n. Emden; *Drent* Anna Catharina, van Rostock n. Hamburg. — Te Tonningen den 20 Mei, *Bekkering* Gesina, van Nijburg n. Holland; *Broeckema* Hillechien Christina, van Wismar n. Antwerpen; *Mulder* Margiena, van Rostock n. Brussel; *Teensma* Jacoba, van Fehmern n. Amsterdam; *Scholtens* Catharina Alida, van Stettin n. Dundee; den 21sten *Pronk* Gesina, van Hamburg n. Lubeck; *Wolthuis* Klasina, van Delfzijl n. Odense; *Joosten* Alberdina, van Altona n. Rostock; *Jaski* Tjark Giezen, van Hamburg n. Wismar; *Douwes* One Genoegen, van Hamburg n. Rostock; *Veenstra* Aukjen, van Neustad n. Holland.

Binnengekomen te Amsterdam den 23 Mei, kapit. *Teensma* Jacoba, van Lemkioking; *Zeilstra* Gesina, van Bremen; den 26sten *Visser* Mina, van Hull; *Hilbrands* Wendelina, van Hamburg; *Kruse* Antje, van Bremen; den 26sten *Wolkammer* Hillechiena Alberdina, *Bos* Hillechiena, *Kremer* Elisabeth en *Lukje* Annagiena, alle vier van Hamburg; *Roelofs* Alida, van Leer; den 27sten *Bieze* Anna, van Cardiff; *Dokter* Maria Geertruida, van Wismar; *de Vries* Wobbegina, van Bremen. — Te Texel den 26 Mei, *de Grooth* Agatha, van Liverpool. — In het Vlie den 25 Mei, *Faber* Johanne Mulder, *Veenstra* Aukje, van Neustad. — Te Helvoet den 25 Mei, *Oldendorp* de Hoop, van Liverpool. — Te Brielle den 25 Mei, *Duinker* Catharina Frederika, van Cardiff. — Te Vlissingen den 25 Mei, *Mulder* Marchiena, van Rostock. — Te Livorno den 16 Mei, *Fekkes* Tjalinga Aurelia en *Nabel* Gesina Petronella, beide van Amsterdam. — Te St. Helena den 30 Maart, *de Jong* Rabenhaupt, van Tjilatjap n. Amsterdam. — Te Marseille den 20 Mei, *Brouwer* Elisabeth, van Amsterdam. — Op de Rivier van Bordeaux den 20 Mei, *Masker* Johanna Maria, van Stettin. — Te Rouaan den 20 Mei, *de Jonge* jonge Pieter, van Amsterdam; den 21sten *Tuntelder* Geertruida, van Stettin. — Te Gravesend den 20 Mei, *Brabander* Maria, van Havannah. — Te Cork den 21 Mei, *Staveling* Christina Maria, van Groningen. — Te Harwich den 21 Mei, *Bakker* Tjatsina, *Waterborg* Fokkina en den 23sten *Lukkien* Goede Hoop, alle drie van Londen naar Amsterdam; *Meijer* Gesina, van Antwerpen. — Te Pillau den 17 Mei, *Kuiper* Meinsina, van Bremen; den 18den *Bakker* Hendrika Marchiena, van Stavanger; *Veen* Harmonie, van Hamburg. — Te Dantzig den 16 Mei, *Scherpbier* de Hoop, van Harlingen. — Te Swinemunde den 17 Mei, *de Boer* juffer Jantje, van Hamburg; den 18den *Visser* Minerva, van Amsterdam; *Meijer* Louisa Beerta, van Rotterdam; *Naatje* Alberdina Edzina, van Dordrecht; den 19den *de Grooth* Catharina Eugelina, van Rotterdam; den 20sten *Douwes* Vriendschap, van Amsterdam. — Te Bremerhaven den 21 Mei, *Rasker* Beerendina, van Rostock; den 22sten *Dik* Maria, van Groningen. — Te Hamburg den 22 Mei, *Dood* Christina, van Cardiff; op de Elve den 21sten *Wiers* Okkelina, van Amsterdam.

Binnengekomen te Amsterdam den 28 Mei, kapit. *Schrage* juffer Alida, van Havre; *van der Woude* Gesina Gesina, van Londen. — Te Texel den 27 Mei, *Gust* Hoop, van Stockton. — Te Helvoet den 26 Mei, *de Boer* Anna Agatha, van Liverpool. — Te Vlissingen den 26 Mei, *Ellens* Lammegina, van Roeskilde.

In lading te Londen den 21 Mei, kapit. *Pronk* Hopende Zeeman en *Schreuder* Goede Verwachting, beide voor Amsterdam; den 22sten *Albers* Diana, voor Antwerpen. — Te Liverpool den 22 Mei, *Scholtens* Alida, voor Groningen; den 23sten *Zijl* Ludolph Theodorus, voor Amsterdam.

Zeilklaar te Londen den 23 Mei, kapit. *Gialts* Helena, naar Amsterdam; *Wijnstok* Goede Verwachting, naar Amsterdam en Rotterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 25 Mei, kapit. *Teensma* jonge Brechtus, naar Petersburg; *Walker* Bernardus, naar Hamburg; den 26sten *de Vries* Johanna de Vries, naar Livorno; *Zeilinga* Meike, naar Petersburg; den 27sten *Dekker* Alida, naar Newcastle; *Weij* Jan en Frederika, naar Seaham; *Plukker* juffer Henderika, naar Horsens. — Van Texel den 25 Mei, *Tiktak* Alida Klasina, naar Marseille; *Koning* Zeldenrust, naar Hull. — Uit het Vlie den 25 Mei, *van Wijk* Jennij en *Landeweer* de Vriendschap, beide naar Petersburg; *Sprik* de 2 Gebroeders, naar Osterrusoer; *Naatje* Amelina en *de Groot* de 3 Gezusters, beide naar Christiansand; *Peper* Goede Welvaart, naar Droback; *Bakker* Egbertus, *de Grooth* Houthandel en *de Grooth* Antje, alle drie naar Noorwegen. — Van Terschelling den 24 Mei, *Vos* Jantina Engelina, naar Archangel. — Van Helvoet den 26 Mei, *Ebes* Maria, naar Memel. — Van Vlissingen den 22 Mei, *Meijer* Gesina, op avontuur; den 24sten *de Boer* Hoop en Verwachting, naar Liverpool. — Van Maassluis den 25 Mei, *Meijer* Wilhelmina, naar Flensburg. — Van Sourabaya den 17 Jan., *de Boer* Vriendschap, naar Holland. — Van Royan den 20 Mei, *Bakker* Geertje en *Gnodde* Aurora, beide naar Rotterdam; *Mulder* Catharina, naar Emden. — Van Nantes den 21 Mei, *de Jonge* Gesina Jantina, naar Hamburg. — Van Dantzig den 19 Mei, *Nieboer* Margaretha, naar Medemblik. — Van Warnemunde den 20 Mei, *Drewes* Hendrika, naar Amsterdam. — Van Hamburg den 21 Mei, *Kremer* Elisabeth, *Lukje* Annagiena, *Bos* Hillechiena en den 22sten *Wolkammer* Hillegina Alberdina, alle vier naar Amsterdam; *Prins* Hermanna Henriette, naar de Elder; den 23sten *Schut* Jacobina Barbara, naar Amsterdam; *Klaasens* Catharina, naar de Oostzee; den 24sten *Schippers* Clasina Margaretha en *Esbra* Elisabeth, beide naar Amsterdam. — Van Cuxhaven den 21 Mei, *Mulder* Jantina, naar Petersburg; *de Haan* Bouwina Hendrika, naar Riga; *de Jong* Sikkolina Hooites, naar Stettin; *Zoutman* Geerdina, naar de Oostzee; den 22sten *Kwakenbrug* Wilmina, naar Neufeldt; *Vegter* Anna, naar Nantes. — Van Bremerhaven den 22 Mei, *Dauwos* Venus en *Huisman* Itjea, beide naar Groningen. — Van Liverpool den 19 Mei, *Wessels* Elisabeth Machtelina, naar Nerva; *Pijbus* Annegina Jantina, naar Koningsbergen.

Vertrokken van Amsterdam den 27 Mei, kapit. *Ouwehand* Franziska Maria, naar Hull; den 28sten *Klontje* Meinsina, naar Lubeck. — Uit het Vlie den 26 Mei, *de Vries* Tekela, naar Newcastle; *Lohman* Vesta en *Bakker* Jacoba, beide naar Archangel; *Pott* Anna Luitzia, naar Petersburg; *Jaski* Alida Theodora, naar Koningsbergen; *Bakker* Elsina en *Patje* Annegina, beide naar Dantzig; *Postema* juffer Fresina, naar Stettin; *Haverbolt* juffer Ynske, naar Rostock; *Stubbe* Jantina, naar Koppenhage. — Van Helvoet den 27 Mei, *Rentes* jonge Jan, naar Havre; *Hoveling* Triest, naar Archangel; *Wijkmeijer* Gesiena, naar Dantzig; *Hazewinkel* Merwestroom, naar Bergen. — Van Vlissingen den 24 Mei, *Giezen* Elisabeth en den 25sten *de Vries* Johanna, beide op avontuur. — Van St. Nazaire den 24 Mei, *de Jonge* Gesina Jantina, naar Hamburg.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 23sten tot en met den 29sten Mei 1845 zijn te *Groningen* geboren 15 zoons en 13 dochters; gehuwd 22 paren; overleden 11 ouden en 6 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 27 *Mei*.

TARWE.		GERST.		Zw. Voer	40 ℔ f 2,35
Oude Bak	70 ℔ f 7,70	Winter	54 ℔ f 4,60	»	42 » » 2,50
Jarige	70 » » 7,25	»	56 » » 4,90		
»	» »	»	58 » » 5,20	BOONEN.	
N. Old.	66 » » 5,15	Zomer	54 » » 3,90	Paardenb.	f 5,25,75
»	68 » » 5,65	»	56 » » 4,20		
»	70 » » 6,15	»	58 » » 4,50	ZADEN, ENZ.	
ROGGE.		Knobbe	60 » » 4,80	Gr. Gort	f 8,75 f 9,50
N. Inlands.	64 ℔ f 5,25	HAVER.		Par. 100 N. ℔	f 12 f 16
»	66 » » 5,65	Dikke	41 ℔ f 2,35	Koolz.	f 9,50 a f 11
O. »	66 » » 6,00	»	44 » » 2,55	Zomerz.	f 7,25 a f 8,50
»	» »	»	47 » » 2,80	Boterz.	f
BOEKWEIT.		»	50 » » 3,00	Dederzaad	f
Gr. Zand	62 ℔ f 6,30	Bl. Voer	35 » » 1,95	G. Mostz.	f
»	64 » » 6,60	»	38 » » 2,20	Raapolie	f 38
Zw. Zand	» »	»	41 » » 2,45	Boter + Ton	f
Veen	62 » » 6,10	Zw. Voer	38 » » 2,20		

Tarwe blijft goed prijshoudend. — Rogge als voren. — Boekweit weder 10 cent hooger te plaatsen. — Gerst aan Pelders als genoteerd wel te plaatsen. — Haver met meer vraag en ruim vorige prijzen besteed. — Kool- en Zomerzaad bijna niet in omgegaan.

ROTTERDAM, 26 *Mei*. Tarwe. Zeeuwsche, Vlaamsche en Overm. oud en jar. f 6 en nieuwe f 9 a f 12 hooger betaald. In den loop der vorige week ging in andere inlandsche en voorts in vreemde soorten tot eenige prijsverbetering meer om, doch is daarvan op onze plaats weinig in goede keuze voorhanden. Heden was wederom eene goede vraag te bespeuren, en werd voor cons. en speculatie eenige prijsverhooging met redelijken handel ingewilligd. Verk. j. Zeeuws., Vlaamsch. en Overm. f 246, f 276; nieuwe mooije en puike dito f 219, f 247; n. ord. en goede dito f 180, f 207; n. [illegible] dere en gem. dito f 150, f 177; n. Zomer dito f 150, f 188; [illegible] j. witb. Pools. f 295, f 300; 130 ℔ j. dito dito naar kwal. f [illegible] 130, 131 ℔ j Rostock, naar kwal. f 275, f 290; 126 ℔ [illegible] f 228; 128 ℔ n. Kleefsche f 240; 128 ℔ n. Boveml. f 235 [illegible]

Pommer in ent. f 230; 130 ℔ j. r. Pools. in ent. f 255. — Rogge. Zeeuws., Vlaams., Overm. en Noord-Brab. f 6 hooger betongen; andere inlandsche en vreemde soorten vonden in den loop der vorige week tot eene verdere prijsvermeerdering goeden kooplust. Heden werd wederom vrij algemeen iets hooger gehouden, doch ging het moeielijk eenige prijsvermeerdering te bedingen en toonden zich koopers meer geretireerd. Verk.: j. Inl. f 180, f 204 n. Zeeuws. Vlaamsche en Overm. f 180, f 210; n. Noord-Brab. f 171, f 195; 124, 125 ℔ n. Meckleb. hier den laten Junij leverbaar f 205, 207, f 208, f 210; 119, 121 ℔ j. Pruiss. f 208, f 214; 118 ℔ Arch. f 200; 119 ℔ j. Kolonie f 200; 115 ℔ Koerzsche f 205; 118 ℔ gedr. Wittinne f 208; 119 ℔ Riga f 200. — Gerst: Zeeuws., Vlaamsche en Overm. f 3 hooger betaald; voor goed moutende vreemde soorten bestaat wel kooplust, maar de voorraad daarvan is klein en de goede kwaliteiten zijn schaars, waardoor de handel beperkt blijft. Verkocht: Zeeuws. Winter f 147, f 153; dito Zomer f 129, f 135; 111 ℔ gedr. Deensche f 165; 108 ℔ ongedr. dito f 150; 98 ℔ Polder Zomer f 132; 93 ℔ Old. Zr. f 120; 107 ℔ Koers. f 181. — Haver zeer f 3 hooger; verkocht: korte f 81, f 96; lange f 66, f 93. — Voor Boekweit heeft men eene prijsvermeerdering van f 8 à f 12 moeten bewilligen. Verk.: Noord-Brab. f 232 tot f 236; Limburg f 215; oude Fransch-Vlaamsche f 180. — Lijnzaad: 113, 114 ℔ Odessa f 300; 108 ℔ Riga f 265.

AMSTERDAM, 28 Mei. Tarwe en Rogge op vorige prijzen gehouden: 120 ℔ n. Vries. Tarwe f 160 bij partij aan de Zaan; 130 ℔ p. o. witb. Poolsche f 295. — Rogge: 114 ℔ n. Inl. f 162. — Gerst prijsh. met veel handel; 111 ℔ p. Deens. f 152 in centr. In cons. 114 ℔ Deens. f 187; 94 ℔ Vries. Zomer f 124, - 100 ℔ Knobbe f 136, - 106 ℔ Pommer f 150. — Haver iets hooger verkocht; 82 ℔ dikke f 110. — Boekweit wederom hooger verkocht; 116 ℔ Amersf. f 245 aan de Zaan op zolder. — Door de meer en meer aanwakkerende vraag naar Erwten en Boonen voor de provincien, en de schaarste aan nieuwe kwaliteiten, werd de nog voorhanden zijnde voorraad jarige en overjarige Oostzeesche Graauwe tot klimmende prijzen opgeruimd, als tot f 200, f 210, f 225, f 230, f 240 per last. Kleine partijtjes nieuwe Groene tot f 7, f 8,50, f 9 per mud. Witte Erwten in goede kwaliteiten niet ter veil; eene partij zeer ord. werd tot f 160 per last voor merking gekocht. — Walchersche Witte Boonen f 12 à f 14 per mud. Paardenboonen schaars; klussen mooie blanke werden met f 180 per last betaald.

Koolzaad ¼ p. vl. lager: oud Gron. 60 p. vl., - Elve 59 p. vl., - op 9 vat dadelijk 58 p. vl., - Sept. en Oct. 67 p. vl., - Nov. en Dec. 61 p. vl., - April 63 p. vl. — Raapolie dadelijk flaauw, op levering in den beurse flaauw; bleef later wel naar, per partij f 39,50, - vlieg. f 38,50, - Sept. f 39,25 à f 40, - Oct. f 39,50 à f 40,25, - Nov. f 39,75 à f 40,25, - Dec. f 39,75 à f 40,50, - Mei f 39,75 à f 40,50. Lijnolie per 6/w. f 32, - vlieg. f 31. Hennepolie per 6/w. f 34, - vl. f 33.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 28 *Mei*.

NEDERL. Werkel. Schuld 2½ pCt. 64, 64$\frac{1}{16}$, 64$\frac{1}{8}$; Dito dito 3 pCt. 77¾, 77½; Dito dito 4 pCt. 100, 100$\frac{1}{16}$; O. I. Leening 4 pCt. 99¾; Amortisatie-Syndicaat 4½ pCt. 100; Handelmaatschappij 4½ pCt. 154, 154¾, 154¼. Aand. Rijn-Spoorweg 4½ pCt. 113¼. — BELGIE, 4½ pCt. 97, 97¾. — SPANJE, Leening bij *Ardoins* v. 86 £ 5 pCt. 26¾, 26⅝, 26½; Dito bij dito, onbep. stukken 5 pCt. 25¾, 25$\frac{7}{16}$; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 33¾, 33½, 33$\frac{1}{16}$; Coupons *Ardoins* 26½, 27; Passive 7⅝. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 67½, 67⅜, 67⅝. — RUSLAND, Obl. bij *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 108½, 108½, 108¼; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 107⅝; Cert. bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 100½, 100⅜; Dito bij *Hope* 4 pCt. 93, 93½; Dito bij *Stieglitz en Comp.* 4 pCt. 92$\frac{3}{16}$. — POLEN, Aand. met Loting fl. 500 f 165, f 165½. Oostenr. Metall. 5 pCt. 111⅝; Dito 2½ pCt. 64⅜, ½; Weenerb. bij Goll & Co. 4 pCt. 101; Col. ex Ven. 6 pCt. 13¼; Mex. 5 pCt. 34; Grieks. 5 pCt. 11.

In geen onzer binnenl. fondsen was eenige merkbare verandering. Alleen in Integralen vertoonde de handel eenige levendigheid.

Aand. Handelm. blijven hunne vooruitgaande beweging vervolgen.

In Spaansche bleef de beweging dalende. De nieuwe in Spanje ontstane verwikkeling wegens het verdrag met Rome, gevoegd bij de verlaagde notering der Spaansche effecten op alle vreemde beurzen, die op de onze influenceren, heeft op nieuw veelvuldige verkoopers uitgelokt, welke door hunne aan de markt gebragte stukken, bij gebrek aan speculatie tot opneming derzelve, zeer nadeelig op de prijzen van alle soorten gewerkt hebben. De omzet in Onbep. Ard. was evenwel tot de verlaagde koersen zeer levendig.

Portug. waren insgelijks iets flaauwer.

Columb. Coup. ex Venez. Onbep. f 1¼; Bl. Gr. Onbep. St. 101, ⅜; Dito Coup. f 1⅛; Overijs. Spoorw. 104, ¼.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt.; Prolongatie 3, ¼ pCt.

Laatste Prijzen te 5 uren: Integr. 2½ pCt. 64$\frac{1}{16}$; Handelm. 154¼ à ⅜; Ard. à 510 £ 25⅝ à ½.

VINDICAT ATQUE POLIT.

Het **Tweede Zomer-Studenten-Concert** zal plaats hebben op DINGSDAG, den 3den Junij, des avonds te 6 uren, bij WIERSEMA, buiten de Heerepoort.

Namens de Directie:
U. J. HEERMA VAN BEYMA THOE KINGMA.

GEWONE VERGADERING VAN HET DEPARTEMENT *GRONINGEN* DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ *TER BEVORDERING VAN NIJVERHEID*, op Maandag, den 9den Junij 1845, des namiddags te vier uren, in het Concerthuis.

Namens het Bestuur:
J. W. C. VAN ITTERSUM,
Secretaris.

Verwacht op **ZATURDAG**, den 31sten Mei, *op algemeen verzoek*, eene DERDE en LAATSTE VOORSTELLING in den **SCHOUWBURG** alhier, bestaande in: ***DE BARBIER VAN SEVILLE***, Opera in vier Bedrijven, in de Nederduitsche taal; Muzijk van ROSSINI. Tot slot, *op vereerend verzoek*: ***POLKA!***

De Directeur neemt deze gelegenheid waar, nogmaals het geëerde Publiek van zijne meeste hoogachting te verzekeren, en te bedanken voor de menigvuldige blijken van goedkeuring, welke hij alhier heeft mogen ondervinden, en zich tevens voor het toekomende voorstaande aan te bevelen in deszelfs gunst.

M. D. VOET.

☞ *Aanvang precies te 7 uren.*

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

\. Heden beviel voorspoedig van een' welgeschapen *ZOON* de Hoog Welgeborene Vrouwe PH. J. C. C. MOLLERUS, geboren Baronnesse VAN IMHOFF.

'T ZANDT, 21 Mei 1845.

\. Heden beviel zeer voorspoedig van een' welgeschapen ZOON G. VAN CALCAR, geliefde Echtgenoote van

W. GERHARDS.

GRONINGEN, 24 Mei 1845.

\. OUDEMIRDUM, 24 Mei 1845. Heden beviel door Gods goedheid van eenen ZOON J. L. LUPPUS, geliefde Echtgenoote van

F. G. TER MEULEN.

Eenige kennisgeving.

\. Mijne geliefde Echtgenoot LUBBERTHA MATTHIA SCHUKKING beviel heden door Gods goedheid zeer voorspoedig van een ZOON.

ASSEN, 26 Mei 1845.

Mr. **L. OLDENHUIS GRATAMA.**

\. Heden beviel mijne geliefde Echtgenoot TRIENTJE CRIENS van een welgeschapen DOCHTER.

GRONINGEN, 29 Mei 1845.

K. ONNEKES, Jz.

\. Getrouwd:

J. E. LEEMHUIS, van *Nieuw Beerta*,
en
M. M. LIEFSTING, van *Weener*.

NIEUW BEERTA, 22 Mei 1845.

\. Getrouwd:

H. VOS,
Med. & Art. Obstet. Doctor te Ruinerwold,
en
M. [illegible] KYMMEDE.

GRONINGEN, 24 Mei 1845.

\. Getrouwd:

OTTO [illegible] VOS,
van *Delfzijl*,
en
BERENDINA DOORNBOSCH.

GRONINGEN, 28 Mei 1845.

Eenige kennisgeving.

\. Getrouwd:

REMMERT KAMPHUIS,
van *Sappemeer*,
en
ALWARDINA HARMANNA CREMER,
van *Groningen*.

GRONINGEN, 28 Mei 1845.

\. Getrouwd:

R. W. KEUNING
en
A. J. BEEK.

DOCKUM, 22 Mei 1845.

\. Getrouwd:

W. C. TER VEHN
en
W. HOLTHUIS.

GRONINGEN, 28 Mei 1845.

\. Heden overleed, in den ouderdom van vijfentwintig jaren, de Weledele Heer PETRUS ROSIER VAN WARTUM, *Student in de Regten aan de Hoogeschool te dezer Stede.*

GRONINGEN, 28 Mei 1845.

\. Heden nacht te half twaalf overleed, tot onze bittere smart, zeer onverwachts, onze waarde Moeder en Behuwd-Moeder JANTJE TONKES DIEPHUIS, laatst Wedw. van JAKOB T. GEERTSEMA, in den gezegenden ouderdom van 72 jaren en ruim 4 maanden.

Wij berusten in den wil des Heeren, wiens doen wijs en goed is.

BEERTA, 25 Mei 1845.

P. F. TIDDENS.
Uit aller naam.

\. Heden overleed, tot onze bittere droefheid, onze Zoon GEERT, in den jeugdigen leeftijd van bijna zestien jaren.

BEERTA, 25 Mei 1845.

H. E. KUIPER.
E. T. VAN DELDEN.

\. Heden overleed, in den gezegenden ouderdom van ruim 84 jaren, onze hartelijk geliefde Vader en Behuwd-Vader, de oud Scheepskapitein ANDRIES GEERTS JONKHOFF, laatst Steenkooper alhier.

GRONINGEN, 28 Mei 1845.

G. A. JONKHOFF.
H. VAN BRAAM.
Mede namens overige Broeders en Zusters.

\. Bij den *Steendrukker* **J. JAEGER**, in de Oosterstraat, wordt heden uitgegeven en is alom verkrijgbaar gesteld:

Het PORTRET van ***JOHANNES RONGE*** in Priestergewaad, naar de oorspronkelijk in Duitschland door M. KANNING vervaardigde teekening, groot mediaan folio formaat. Velin papier .... f 0,25.
Dito Chin. .... f 0,35.

\. De **HOUDERS** DER **BANK** VAN **LEENING** te *GRONINGEN* adverteren, dat alle **PANDEN**, welke bij hen in de maanden FEBRUARIJ, MAART en APRIL **1844** zijn *verzet*, en geteekend met de letters **Q**, **R** en **S**, moeten worden *afgerent of gelost*, en wel letter **Q** van den 19den tot den 23sten Mei, letter **R** van den 26sten tot den 30sten Mei, en letter **S** van den 2den tot den 6den Junij 1845; zullende, bij gebreke van dien, anders *finaal* worden verkocht.

\. Aan de Deelgenooten der UTRECHTSCHE ALGEMEENE **BRANDVERZEKERINGMAATSCHAPPIJ**, opgerigt in den jare 1811, voor GEBOUWEN, MEUBELEN, KOOPMANSGOEDEREN, ENZ., tegen vaste Premie of in Onderlinge Waarborging, wordt berigt, dat de REKENING van den voordeeligen staat en steeds toenemenden bloei der Maatschappij van heden af, gedurende ééne maand, voor de Deelgenooten, op vertoon van hun Bewijs van deelneming, ter visie ligt, op MAANDAG en DONDERDAG, des voormiddags van 11 tot 12 uren, ten Huize van den ondergeteekende, op de Oude Gracht, lett. A no. 62.

Terwijl de gelegenheid tot DEELNEMING voortdurend blijft opengesteld bij den Heer H. BEEKHUIS DAMSTÉ, te *Groningen*.

UTRECHT, 22 Mei 1845.

De Directeur:
H. E. SCHUURMAN.

EEMS-STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

CONCORDIA, TE *EMDEN*, EN
Nieuwe Bargedienst
tusschen Emden, Leer, Delfzijl en Groningen.

UREN VAN AFVAART

1845. JUNIJ.	DER STOOMBOOT. v. Emd. n. Leer.	v. Leer n. Emd.	v. Emd. n. Delfz.	v. Delfz. n. Emd.	DER BARGE. v. Delfz. n. Gron.	v. Gron. n. Delfz.
Zond. 1.	v. 10 „	n. 4 „	v. 6 „		v. 8 „	v. 3½ „
Maan. 2.	v. 11 „	n. 5½ „	v. 7 „		v. 9 „	v. 4½ „
Dgsd. 3.	v. 11½ „	n. 5½ „	v. 7½ „		v. 9½ „	v. 5 „
Wsd. 4.	v. 12 „	n. 6½ „	v. 8 „		v. 10 „	v. 5½ „
Dond. 5.	n. 1 „	niet.	v. 9 „		v. 11 „	v. 6 „
Vrijd. 6.	n. 2 „	v. 8 „	v. 10 „		v. 12 „	v. 6½ „
Zat. 7.	n. 3 „	v. 7 „	v. 10 „		n. 0½ „	v. 7½ „
Zond. 8.	n. 4 „	v. 8 „	v. 11 „		n. 1 „	v. 8 „
Maan. 9.	n. 9½ „	v. 9 „	v. 11½ „		n. 1½ „	v. 8 „
Dgsd. 10.	n. 4½ „	v. 9½ „	v. 12 „		n. 2 „	v. 9 „
Wsd. 11.	n. 5 „	v. 10 „	n. 1 „		n. 3 „	v. 9½ „
Dond. 12.	niet.	v. 10½ „	n. 1½ „		n. 3½ „	v. 10 „
Vrijd. 13.	v. 7 „	v. 11 „	n. 2 „		n. 4 „	v. 10½ „
Zat. 14.	niet.	niet.	n. 3 „		n. 5 „	v. 11 „
Zond. 15.	v. 8 „	n. 1½ „	v. 4 „		v. 5 „	v. 0½ „
Maan. 16.	v. 9 „	n. 5 „	v. 5 „		v. 7 „	v. 1½ „
Dgsd. 17.	v. 10 „	n. 5 „	v. 6 „		v. 8 „	v. 2½ „
Wsd. 18.	v. 10½ „	n. 5 „	v. 6½ „		v. 8½ „	v. 3 „
Dond. 19.	v. 11 „	niet.	v. 7 „		v. 9 „	v. 3½ „
Vrijd. 20.	n. 1 „	v. 6 „	v. 9 „		v. 11 „	v. 5½ „
Zat. 21.	n. 2½ „	v. 7 „	v. 10 „		v. 12 „	v. 6½ „
Zond. 22.	n. 3 „	v. 7½ „	v. 11 „		n. 1 „	v. 8½ „
Maan. 23.	n. 4 „	v. 8½ „	v. 12 „		n. 2 „	v. 9½ „
Dgsd. 24.	n. 4½ „	v. 9 „	n. 0½ „		n. 2½ „	v. 10 „
Wsd. 25.	n. 5½ „	v. 10 „	n. 1½ „		n. 3½ „	v. 11 „
Dond. 26.	niet.	v. 10½ „	n. 2 „		n. 4 „	v. 11½ „
Vrijd. 27.	v. 7 „	v. 11½ „	v. 3 „		v. 5 „	v. 0½ „
Zat. 28.	niet.	niet.	n. 4 „		n. 6 „	n. 1½ „
Zond. 29.	v. 8 „	n. 2 „	v. 4 „		v. 6 „	v. 1½ „
Maan. 30.	v. 10 „	n. 6 „	v. 6 „		v. 8 „	v. 2½ „

Ten einde alle oponthoud voor te komen, moeten de **VRACHTGOEDEREN** bezorgd worden te *Delfzijl* bij den Heer **A. WEITS**, Agent van bovengemelde Maatschappij.

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

Dienst voor de maand JUNIJ 1845.

Van AMSTERDAM naar KAMPEN:
behalve Woensdag, dagelijks, 's morgens te 6 uren.
Van KAMPEN naar AMSTERDAM:
behalve Dingsdag, dagelijks, des namiddags te half twee.
Van KAMPEN naar ARNHEM en KEULEN:
Maandag, Donderdag en Zaturdag, des morgens circa 12 uren.
Van ARNHEM naar KAMPEN en AMSTERDAM:
Zondag, Woensdag en Vrijdag, des morgens te 5 uren.

De **DILIGENCE** van *Groningen* naar *Zwolle*, in correspondentie met de STOOMBOOTEN van *Kampen* naar *Amsterdam* en van *Kampen* naar *Arnhem* en *Keulen*, vertrekt, behalve Dingsdag, DAGELIJKS, des morgens te 2 uren, af van het Logement *DE NIEUWE MUNSTER*, bij **C. A. FRIGGE.**

FIRMA VAN CLEEFF & HESSELINK.

1. Maandag, den 2den Junij ek., EXTRA VERKOOP van MANUFACTUREN, bij MARKS, onder *Helpman*, van velerhande WOLLEN, KATOENEN en LINNEN STOFFEN, waaronder differente Artikelen, welke tot alle prijzen moeten worden verkocht; om de kortheid des tijds vooraf niet te bezien.

2. Dingsdag, den 3den Junij ek., VERKOOP op de GROOTE MARKT van diverse AFBRAAK, MEUBELEN, groote TINKAST, ENZ.

Op Vrijdag, den 6den Junij 1845,

des voormiddags te elf uren, ten Huize van MARTENS, te *Windeweer*, gedenkt de DIRECTIE van het ZIJLVEST der *DRIE DELFZIJLEN*, publiek, op nadere approbatie, aan te besteden:

I. Eenige REPARATIËN aan de METSEL- en TIMMERWERKEN van het GENERALE ZIJLVEST der *DRIE DELFZIJLEN*, met de LEVERANTIE van de daartoe benoodigde MATERIALEN.

II. ADIDEM aan de DORPSTER of GROOTE ZIJL te *DELFZIJL*, waaronder NIEUWE GEBINDTEN en BALANSEN over genoemde ZIJL.

III. Eenige REPARATIËN, ENZ. aan de SLOCHTER- en SCHARMER ZIJL te *DELFZIJL*.

De Bestekken hiervan zullen, acht dagen bevorens, ter lezing liggen ten Huize van Uitbesteding en bij den Waarman HEMMES, te *Delfzijl*, terwijl daarenboven op Dingsdag, den derden Junij, aanwijs der werken zal worden gedaan.

Namens de Directie voornoemd:
J. Q. CLEVERINGA, *Secretaris*.

IN NAAM DES KONINGS!

Op VRIJDAG, den 27sten Junij 1845, des voormiddags te half tien, zal er, ter rolle van de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen*, ten verzoeke van HENDRIK K. BROUWER, Koopman, wonende te *Groningen*, en ten laste van HENDRIK PIETERS MULDER, Koopman, wonende te *Visvliet*, eerstgenoemde als Executant en laatstgemelde als Geëxecuteerde, worden overgegaan tot den Verkoop van: 1) Eenen TUIN, gelegen te *Visvliet*, Gemeente *Grijpskerk*, 1ste Arrondissement, 3de kanton der Provincie *Groningen*, bij het Kadaster der Gemeente *Grijpskerk* bekend *Visvliet*, Sectie G no. 40, hebbende eene inhoudsgrootte van 2 Roeden, 60 Ellen en een belastbaar inkomen, volgens het Register der Grondbelasting voor ongebouwden eigendom, van f 1—15. 2) Een HUIS en ERF, te *Visvliet*, Gemeente *Grijpskerk*, 1ste arrondissement, 3de kanton der Provincie *Groningen*, get. no. 41, bij het Kadaster der Gemeente *Grijpskerk* bekend *Visvliet*, Sectie G no. 41, hebbende eene inhoudsgrootte van eene Roede, 8 Ellen en een belastbaar inkomen, volgens het Register der Grondbelasting voor ongebouwden eigendom, van 98 cents en voor gebouwden eigendom van f 21—00; doende deze perceelen jaarlijks tot grondpacht f 1—57 en 80 cents.

Mr. H. VAN GIFFEN,
Procureur.

Op Donderdag, den 5den Junij

1845, des voormiddags te 10 uren en vervolgens, zal, voor de Behuizing van wijlen den Heer G. A. ALTING, in de Nieuwe Ebbingestraat, te *Groningen*, publiek worden verkocht: de door dezen Erflater nagelaten nette en zindelijke **INBOEDEL**, bestaande onder anderen in MAHONIEHOUTEN KABINET, DITO en EIKENHOUTEN SECRETAIRES, LADETAFELS, BUREAU, SPIEGEL-, CILINDER- en ANDERE TAFELS, SPIEGELS, 1 fraaije PENDULE, 2 STAANDE UURWERKEN, waarvan 1 met SPEELWERK, SCHILDERIJEN, PORSELEIN, GLAS-, AARDE- en VAATWERK, IJZER-, KOPER-, TIN- en BLIKGOED, VLOERKLEEDEN, BEDDEGOEDEREN en hetgene meer zal worden gepresenteerd.

Alles te bezien daags vóór den Verkoop, des namiddags van 2—6 uren.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris*.

HOUTVEILING,

onder werkelijke Houtkoopers, op Zaturdag, den 31sten Mei 1845, des morgens te 11 uren, ten Huize van de Weduwe F. VAN DER BOOGH, te *Appingedam*, van eene groote partij nieuw aangevoerde **NOORDSCHE HOUTWAREN**, bestaande in MAATS en OVERMAATS VUREN BALKEN, OSTERRUSOERSCHE JUFFERS, zware EIKEN STOLPEN, enz., alsmede eene partij DANZIGER BALKEN.

Mr. H. J. OFFERHAUS.

VERKOOPING VAN KOOLZAAD.

Mr. **A. MUNTINGHE CLEVERINGA**, Notaris te *Appingedam*, zal, op bekomene Regterlijke autorisatie, op Zaturdag, den 31sten Mei 1845, des voormiddags te 11 uren, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*, publiek, om CONTANT GELD, verkoopen:

Plus min. 9 Lasten, min en meer door Zeewater beschadigd **KOOLZAAD**, en 80 stuks dito **GARNEKEMATTEN**, gelost uit het Nederlandsch Schip *Heijdewika*, Kapitein J. J. PEKELDER, komende van *Sonderburg* en bestemd naar *Rotterdam*.

Mr. **A. MUNTINGHE CLEVERINGA.**

\. Mr. **H. VAN BOLHUIS**, Notaris en Procureur te *Leens*, zal, op Woensdag, den 4den Junij 1845, des namiddags te 2 uren, ten Huize van den Kastelein E. J. DE VRIES, te *Zoltkamp*, publiek, bij contant geld, in diverse Kavelingen, verkoopen:

84 GREENEN DEELEN, lang 2 Ellen 86 Duimen tot 7 Ellen, breed van 18 tot 28 Duimen, dik 8 Duimen, uit een gestrand Brikschip geborgen en te *Zoltkamp* aangebragt.

Mr. H. VAN BOLHUIS.

GROOTE BOELDAG.

Mr. **U. E. STHEEMAN**, Notaris te *Scheemda*, is voornemens, ten verzoeke van den Heer Mr. T. W. SIERTSEMA, Advocaat te *Oostwold*, en CONS., publiek te verkoopen:

7 PAARDEN, 8 KOEIJEN, 5 BOERENWAGENS, 5 PLOEGEN, 5 EIDEN, eene CHAIS, een groot ZAADKLEED, eene WATERSCHROEF en verdere BOERENGEREEDSCHAPPEN; voorts eenige groote KOPEREN KETELS en IJZEREN POTTEN; verschillende HUISMEUBELEN, eene groote partij DROOG SPEK en hetgene meer ten Verkoop zal worden aangeboden.

Deze Verkoop zal zijn op Donderdag, den 5den Junij 1845, des namiddags te één uur, ten Huize van de Verkoopers te *Oostwold*.

U. E. STHEEMAN.

Er wordt *IN HUUR* GEVRAAGD, in de Stad *Groningen*: Een **HUIS** met ten minste vier Kamers, liefst met een TUIN. Adres, onder lett. D, aan het BUREAU dezer COURANT.

ALLERFIJNSTE BLANKE

GENUA-OLIE.

Deze Olie, alom eene reeks van jaren met veel succes aan de voornaamste Tafels gebruikt, moge wederom, wegens hare bijzondere hoedanigheden en den lagen prijs, aan het Publiek voor de consumtie worden aangeboden, als: de Heele Fleschen à **65** Cents, en de kleine Fleschjes à 35 Cents,

bij **A. A. SMITH**,
Wijnkooper, enz.,
in de Heerestraat, lett. U no. 15.

NB. Brieven en Geld franco.

BIERBERIGT.

De ondergeteekende maakt bekend, dat bij hem te verkrijgen zijn beste ***BEIJERSCHE BIEREN***, alsmede LAMBIEK, FARO, PORTER en ALE, AMSTERDAMSCH PRINSESSE, en meer andere soorten van beroemde **BIEREN**, alles tot de meest mogelijk lage prijzen.

H. KOMDEUR,
Haddingestraat, vierde Huis van de Vischmarkt.

G. J. WEESEMANN

heeft zich te *Winschoten*, in de LANGESTRAAT, gevestigd als **KOPER-, BLIK- en ZINKWERKER**, recommandeert zich als zoodanig en belooft eene goede bediening.

\. **TE KOOP**: Een zoo goed als nieuwe [illegible] **WAGEN**. Te bevragen bij den Smid en Wagenmaker J. GEERSSEN, aan het Schuitendiep.

De ondergeteekende vraagt een **MARKEUR** (niet boven achttien jaren), om dadelijk in dienst te treden.

W. BREEDHOFF.

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.